

MLADIKA

ISSN 1124 - 657X

ŠT. 03/04

MAJ 2001

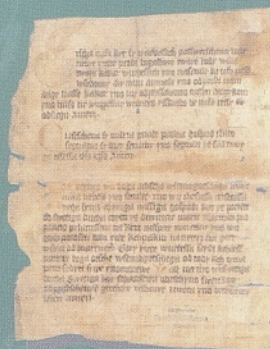
REVVIJA

NIKOLAI MIKHAILOV

JEZIKOVNI SPOMENIKI ZGODNJE SLOVENŠČINE

*Rokopisna doba slovenskega jezika
(od XIV. stol. do leta 1550)*

L. 5000
€ 2,58

Obrat na desno	01
Majda Košuta: Odeja	02
Peter Merku:	
Iz spominov na starše (XI.)	04
Bruna Pertot: Oda	06
Ivo Jevnikar: Iz arhivov in predalov: "Moje življenje je kakor kaplja na veji..."	
Primorski padalec Lojze Sivic	07
Mitja Petaros:	
Medalja v numizmatiki	11
Mogoče bi vas zanimalo zvedeti, da	12
Ivanka Hergold: Pogovor s prof. dr. Mikhailovom	13
Antena	17
V spomin: Jutta Kraševc	25
Martin Jevnikar: Zamejska in zdemska literatura (Z. Jelinčič: Nad prezrtjem in mitom) ..	26
Ocene:	

Knjige: A. Cendon, L. Dilena, G. Turzi, Carso: Due lingue un altipiano (N. Zaghet); E. Umek, Sprehod z baronom in drugimi imenitimi Slovenci (N. Zaghet); Biseri poljske in slovenske ljubezenske lirike (I. Korošec); Ob knjigi, ki jo je spodbudila tisočletnica prve omembe Gorice (A. R.); G. Devetak: Evropski marketing storitev (J. A. Hočvar); Zbornik ob 80-letnici ljubljanske Teološke fakultete (A. R.); F. Papež: Izbrane pesmi (Z. Tavčar); *Razstave:* Slikar Klavdij Palčič v Muzeju Revoltella v Trstu (M. Jevnikar); Slikar Robert Faganal na razstavi v galeriji Kraške hiše (M. Jevnikar)

Na platnicah: Za smeh; Listnica uprave

Priloga: RAST 03 - 2001

Uredništvo in uprava:
34133 Trst, Italija,
ulica Donizetti 3
tel. 040-370846; fax 040-633307

urednistvo@mladika.com

Oblikovanje: Matej Susič

Izdaja: Mladika z.z.o.z.
Reg. na sodišču v Trstu št. 193

Član USP
(Zveze italijanskega
periodičnega tiska)

Posamezna številka Mladike stane 5.000 lir. Celoletna naročnina za Italijo 40.000 lir; nakazati na poštni tekoči račun 11131331 - Mladika - Trst. Letna naročnina za Slovenijo in druge države 45.000 lir (ali enakovreden znesek v tuji valuti), po letalski pošti 55.000 lir.

Tisk: Graphart snc - Trst

KNJIGA O SREDNJEVEŠKIH ZGODNJSLOVENSkih ROKOPISIH

Fotografija na platnici je tokrat posvečena knjigi **JEZIKOVNI SPOMENIKI ZGODNJE SLOVENŠČINE**, ki je pred kratkim izšla pri naši založbi. Z avtorjem prof. dr. Nikolajem Mikhailovom je prof. Ivanka Hergold pripravila za to številko zanimiv intervju, ki ga objavljamo na notranjih straneh.

Dr. Mikhailov, rojen v Moskvi 1967, je po končanem študiju klasične filologije in enoletnem doktorskem študiju v Moskvi svojo akademsko pot nadaljeval na univerzi v Pisi in Vidmu. Osnovne teme njegovega raziskovalnega dela so baltska in slovanska mitologija in starejši slovenski jezikovni spomeniki. Leta 1998 je na univerzi v Leidnu doktoriral s tezo o zgodnjeslovenskih jezikovnih spomenikih in istega leta postal profesor za slovenski jezik na Univerzi v Vidmu.

Njegovo delo je pomembna novost zato, ker obravnava proble-

matiko slovenskih spomenikov iz rokopisne dobe in je tehten znanstveni prikaz jezikovno-zgodovinskega razvoja od predknjižnega izročila mlajše dobe do Trubarjevega Katekizma (1550).

Knjiga je izredno pomembna in v marsičem inovativno znanstveno delo, ki je za slovenski jezikovni prostor (npr. za študente in profesorje slovenščine tako v matični domovini kot zunaj njenih meja) še posebej uporabno, ker so vsi zgodnjeslovenski rokopisi zbrani v eni sami knjigi, ne nazadnje pa je nesporna vrednost knjige v tem, da problematiko zgodnjeslovenskih rokopisov odpira v prihodnost, (mnoga vprašanja, povezana z zgodovino slovenščine, še čakajo na rešitev!), kot je jasno razvidno iz sklepnega zapisa. Delo je močno predelana slovenska verzija doktorske disertacije profesorja Nikolaja Mikhailova.

K.D. Slovan s Padrič,

organizira v *petek, 22. junija*,
v sklopu tradicionalnega kresovanja 3. nočni orientacijski pohod

“PO SLEDEH MERJASCEV”

Tekmovalci bodo morali v skupinah (od 2 do 4), s pomočjo topografske karte, poiskati kontrolne točke, odgovoriti na razna vprašanja in se vrniti do štartne točke v čim krajšem času.

Vpisovanje od 21.00 do 21.45 v prostorih Gozdne zadruge na Padričah. Štart prve skupine ob 22.00. Nagrajene bodo najpogumnejše ekipe. Strahopetcem pohoda ne priporočamo...

UREDNIŠKI ODBOR: Jadranka Cergol, Liljana Filipčič, Ivo Jevnikar, Marij Maver (odgovorni urednik), Saša Martelanc, Sergij Pahor, Nadia Roncelli, Matjaž Rustja, Tomaž Simič, Breda Susič, Neva Zaghet, Zora Tavčar in Ivan Žerjal.

SVET REVIJE: Lojzka Bratuž, Silvija Callin, Marija Češčut, Danilo Čotar, Diomira Fabjan Bajc, Ivo Kerže, Lučka Kremžar De Luisa, Peter Močnik, Aleksander Mužina, Milan Nemac, Adrijan Pahor, Štefan Pahor, Brunna Pertot, Marijan Pertot, Mitja Petaros, Ivan Peterlin, Alojz Rebula, Peter Rustja, Ester Sferco, Marko Tavčar, Andrej Zaghet, Edvard Žerjal in člani uredniškega odbora.

Obrat na desno

Večina italijanskih volilcev se je tokrat, še bolj kot kdajkoli prej, usmerila sredinsko. Zmerna sredina bo torej še dalje odločilni dejavnik italijanske notranje politike. To so dokazale parlamentarne volitve, ki so ošibile skrajnosti na obeh straneh. Leva sredina mora po petih letih dokaj učinkovitega upravljanja države prepustiti vajeti Berlusconiju in njegovim sopotnikom. Volilni izid več ali manj napovedan: razmerje v številu glasov je bilo sicer nepričakovano ugodno za levo sredino, toda osvojena mesta v parlamentu govorijo o prepričljivi zmagi Berlusconija. Oljko je oškodoval večinski volilni sistem, ker je - ob sicer povečanem številu glasov - neizpodbitno izgubila dvoboje med kandidati. To so trda pravila večinskega sistema, ker sicer omogoča zmagovalcu upravljanje države, a je krivičen zlasti do manjših strank, saj je Italija še daleč od resničnega dvostrankarskega sistema, ker oba tabora temeljita dejansko na volilnih koalicijah. Te pa so še vedno odvisne od komponent.

Bolj kot žrtev volilnega sistema je Oljka žrtev levice same, ki ni znala najti skupne govornice, predvsem pa je že pred časom zamudila strategijo, ki naj bi okrepila sredino, da bi postala privlačna za zmerne volilce, ki so v Italiji še vedno večina. Ker je Oljka - v primerjavi z letom 1996 - izgubila Bertinottija, medtem ko je Berlusconi istočasno pridobil na svojo stran Severno ligo, je bil izid zapečaten. Toda ključni elementi tega poraza segajo v prvo fazo pravkar končane zakonodajne dobe. Takrat se je levica zbalala prevelikega uspeha Romana Prodijskega, ki je bil na tem, da postavi na noge močno sredinsko stranko, tako, ki bi bila kos apetitom Levih demokratov in bi zadržala Berlusconija. Izvirni vzrok poraza je torej odstranitev bolonjskega profesorja in njegov odhod v Bruselj. D'Alema se je uštel, ko je sodil, da so italijanski volilci v njegovih Levih demokratih že prepoznali bodoče socialdemokrate, zaupanja vredne garante zahodne demokracije. To in vrsto drugih napak levosredinske vlade je izkoristil Berlusconi, kateremu se je posrečilo spraviti skupaj (do kdaj?) Finija in Bossija, vse pod njegovim osebnim okriljem. Rutelli je sicer vodil dobro volilno kampanjo, toda za sabo je imel ljudi, ki niso več verjeli v možnost zmage.

Edini resnični poraženci volitev so Levi demokrati, saj so izidi dobesedno obudili od mrtvih sredino, ki se je z Marjetico odločno izkazala in se povzpela na tretje mesto med strankami. To je potrdilo pravilnost Prodijskega načrta. Dokončno pa so pokopani poskusi obnove KD, čeprav to nikakor ne pomeni konca katoliške prisotnosti v politiki. Marjetica bo gotovo dala še veliko priložnosti, da katoličani v sodelovanju z laiki pripravijo tla za novo politično kulturo, ki je zdaj do kraja zrahljana (tudi na levi), medtem ko na desni ostaja še na presenetljivo nizki ravni.

Prav revnost politične kulture med zmagovalci teh volitev postavlja največje vprašanje glede trdnosti in učinkovitosti nove koalicije. Berlusconi je bil med volilno kampanjo zelo radodaren z obljubami. Gotovo ne bo lahko jih držati, tudi zato, ker ne bo mogel računati na nekoliko umešten socialni mir, ki so ga levici zagotavljali sindikati. Nekatere povolilne napovedi še pred sestavo nove vlade so vznemirile evropske politične kroge. Berlusconi namerava izkoristiti, kolikor se bo le dalo, evropske sklade za nerazvita področja, da reši problem juga. Za to naj bi bil celo pripravljen zaustaviti proces širjenja Evropske zveze, kar bi šlo na škodo tudi slovenskega pristopa. Vprašanje je, ali bo toliko tvegalo, vsekakor pa Evropa ne gleda povsem mirno na nov veter, ki je zavel po Italiji.

Na krajevni ravni smo z izidi volitev razmeroma zadovoljni. Slovenska manjšina je spet dobila svojega zastopnika v rimskem parlamentu. Po pričakovanjih jo bo zastopal senator Miloš Budin, ki je doživel osebni uspeh v goriško-kraškem okrožju in se enakovredno kosal z deželnim predsednikom Antonionejem, kateremu je v Rimu namenjeno odgovorno mesto v vladi. Illy je v Trstu povsem pričakovano zmagal proti Sgarbiju, njegov zagon pa je bil dovolj, da je spravil v parlament tudi podžupana Roberta Damianija. Levi demokrati so v Trstu pogoreli, medtem ko je Marjetica dobesedno zacvetela, kar ustvarja lepe obete za prihodnost.

Tisti čas je bil pri nas 19. marec še praznik: sveti Jožef.

Trgovine in šole so bile zaprte.

Rada sem imela take nezapovedane praznike, ko ni bilo treba ne k maši, ne k noni v Gorico. Bili so samo naši, za našo družino.

Tata mi je že nekaj časa obljubljal, da bomo prej ali slej šli v Ljubljano na obisk k njegovim sestričnam. Nikoli nisem še videla teh očetovih sestričen. O njih sem vedela samo, da so odšle iz Križa v Ljubljano že davno, pod fašizmom.

Če bo slučajno ostalo še kaj časa, se bomo ustavili tudi v Borovnici pri hčerkah strica Tineta, staromodnega, avstroogrskega postajenačelnika, ki je edini med strici vedno imel darilce za nas: čokolado, ki se je potem še dolgo valjala po kuhinjski omari, ker je bila za vse presladka.

Naš tata je rabil avto predvsem za delo, kot prevozno sredstvo. Gume in motor so morali biti v redu, vse ostalo, in predvsem karoserija, pa je bilo zelo postranske važnosti. Takrat je imel enega izmed fiatov 1100, ne prav lepo in sploh nič imenitno vozilo, toda kar solidno za vsakodnevno vožnjo v Trst in nazaj.

Že od navsezgodaj je po malem rosilo, ko se je tata dolgo motal okrog avta, da bo zgledal v redu, morda celo imeniten.

Zadnji sedež je pogrnil z lepo, mehko, novo odejo s karirastim, oranžno-zelenim vzorcem, tako svetla in vesela je bila, da si kljub dežju mislil lahko samo na pomlad, ki bo čez tri dni gotovo tu.

Ves avto je bil tako lepši in bolj nov. Ko smo šli k noni, se tata ni nikoli tako trudil.

Šele ko se mu je zdelo, da je uredil vse, kar se je urediti dalo, je bil zadovoljen in si je vzel čas tudi zase: skrbno si je zložil praznične čevlje in potegnili iz omare zakmašni klobuk.

Zame je bila takrat Ljubljana mitičen kraj, fantastična Indija Koromandija, obljubljen dežel, kjer so v knjigarnah imeli na kupe slovenskih knjig. Tata ni bil tak knjigožer kot nona v Gorici. Raje je gledal televizijo, toda vedno mi je kupil vsako knjigo, ki

sem si jo zaželela, čeprav sem v tistih časih bila prepričana, da je največji slovenski pisatelj Josip Vandot, ker je napisal tako lepe knjige o Kekcu.

Na cesti ni bilo dosti ljudi. Ženskam ni bilo treba k maši. Samo nekaj zgodnjih pijančkov se je, tesno ob zidovih hiš, prihuljeno odpravljalo v društveno gostilno na prvo od nešteti osmink.

Rado izpod Klanca je prav pred našo hišo na vso moč dodal plin svoji novi, rdeči alfi, da je še bolj zahrume-la:

“To zmorem samo jaz!”

Zoprna rosa se je spremenila v droben, siten dežek. Neprijetno zimsko-

ledeno se je odbijal od dežnikov, ko smo se končno odpravili.

Tata je na poti vedno imel zgodovinsko-zemljepisna predavanja. Poznal je gospodarje vseh večjih poslopij ob cesti in še posebno tiste, ki so štirideset let prej imeli lepe hčere, godne za ženitev.

V Štorjah so Nemci obesili njegovega prijatelja, komaj dva dni potem, ko je odšel k partizanom. Tata se ga je vsakič spomnil, ko smo šli mimo tiste sive, zapuščene hiše, ki ni imela prav nobene table z napisom za ta žalosten spomin.

Na rebri pri Senadolicah je naš fiat počasi, a vztrajno grizel strmino, ko nas je nestrpno prehitel rdeči alfa. Prehitro je odfrčal, da bi lahko ugotovila, če je bil voznik Rado ali kdo drug.

“Tisti avto ima gotovo prestavo več od ostalih, da tako drvi v dežju, po spolzki cesti.” Molče sem poslušala očeta. Nikoli nisem prav dosti razumela o vožnji, avtih in motorjih nasploh.

“Tisto vozilo ima tudi ta najvišjo prestavo, tisto - mrtvaško. Voznik ima lepe možnosti, da bo umrl obut,” je brezosebno zaključil tata.

Za srečo je bila sedaj na vrsti mama, da nam je kazala od kod so bile njene tete in do kod so segala posestva njenega nonota.

Na avtocesti je mamu vedno skrbelo, da ne bo tata preveč pognal avtomobila. Ob takem dežku te lahko zavore mimogrede zatajijo.

Pred nami se je močno zablistalo.

“Glej, saj je tam že nevihta!” sem se začudila.

Majda Košuta Odeja

Tata je pravkar razlagal, kako mu je zoprni tisti del avtoceste, ker so ovinki tako speljani, da te zaradi hitrosti mimogrede zlahka zanese s ceste naravnost v skale, ko je mama kriknila:

“Ustavi!”

“Nesreča!” sem jo prehitela.

V skalo je bil zatreskan skrotovičen avto.

“Saj to smo pravkar slišali!” me je prešinilo.

In prav takrat se je tudi zgodilo.

Nekdo se je že ustavil tik pred nami, vendar niso še postavili opozorilnega trikotnika.

“Človek leži na asfaltu!” je signaliziral brat.

Sredi stranskega pasu je kot zgubljen, odvržen hlood ležalo negibno telo.

“Iz avta ga je vrglo. Da ne greste ven!” nam je zabičala mama in stekla z dežnikom do ranjenca.

V hipu se je vrnila.

“Rado je.”

“Tisti, ki vozi s smrtno prestavo,” me je streslo.

Mama je vzela odejo, tisto, novo, ki jo je tata dal v avto, da bo lepši.

“Ves moker je že in v nezavesti,” nam je hitela pripovedovat, ko jo je vlekla s sedežev. Začudeni smo jo gledali.

“Ranjenca ne smeš premikati, dokler ne pridejo reševalci. Samo pokrila ga bom. Še pljučnica mu lahko pride!”

In tako je naša mama čakala z dežnikom nad nezavestnim ranjencem, sredi ogromne avtoceste.

Avtomobili na drugem voznem pasu so švigali mimo in začuda je ni nihče povozil. Težke avtocisterne so rohnele brezbrizno mimo kot bombniki na zmagoslavnem poletu v sivo, mračno, marčno jutro. Med dežne kaplje se je mešal zmrzlinec.

Tata je šel še enkrat telefonirat za rešilca.

In midva z bratom sva čakala. Neskončno dolgo sva čepela v avtu, od strahu premražena prav do kosti. Preveč sva bila pretresena, da bi sploh kaj govorila, da bi na kaj mislila. Trda in nepremična sva čakala kot telo na asfaltu, dovolj majhna, da sva kleče na zadnjem sedežu strmela nazaj v sceno, iz katere ni bilo več povratka.

Za trenutek se mi je zazdelo, da se je ranjenec premaknil.

Morda pa je le živ... Morda ga je naša odeja segrela, da je oživel... so se mi cefrale misli... Tak močen, velik fant... nemo telo... nikoli ga nisem čula govoriti... nikoli ga nisem videla pri maši...

V naši vasi je bila maša možem in fantom pod čast. Tisto, kar je onstran življenja, jih ni zanimalo, kakor da bi bili oni nedotakljivi.

Po neskončnem dolgem času je prišel rešilec in šele nato milica.

“Ne vem, če bo kaj,” je potrto komentiral tata.

“Morda pa le ni tako hudo, saj ni videti krvi,” sem se vtaknila jaz. Kakor da bi samo izgubljena kri pogojevala smrt ali življenje.

Izlet v Ljubljano je šel po gobe.

Tistih lepih, debelih knjig nisem nikoli kupila in nikoli več nisem šla s tatkom na izlet v Ljubljano.

K tistim sestričnam smo šli šele po več kot petnajstih letih, ko ene že ni bilo več, k tistim v Borovnico pa nikoli. Njihovi obrazi in besede so zame izgubljeni za vedno.

Na poti nazaj sta tata in mama diskutirala, kaj naj rečeta Radovi materi.

Ob izstopu z avtoceste je mama telefonirala v bolnišnico.

Ničesar ji niso znali povedati.

Na meji tudi ne. Pravzaprav ji je v zmedu nekdo rekel, da je Rado mrtev, toda jaz tega nisem hotela verjeti. Zdelo se mi je nemogoče, da se nekaj tako groznega kot smrt pripeti v tako kratkem času, brez nobene napovedi, kar tako, mimogrede in nobene možnosti nimaš več, da bi kaj spremenil, vsaj malo popravil.

Ko smo se vrnili domov, sem šla z mamo do –Izpod Klanca–.

Vlivalo je kot iz škafo. Svinčena vlaga se je ob napuščih zajedala v stavbe in ceste.

Hiša je bila temna in zaprta, kakor da bi za vedno oslepela in onemela.

S sivega oreha je viselo nekaj črnih listov, kot žalostna, razcefrana, mrtvaška koprena groze.

Visoke, tanke veje so se kot prsti okostnjaka krivenčile v neizbežno moro neizprosnega.

“Verjetno jim je policija že prišla povedat,” je bila mama skoraj olajšana. Najhuje je prinašati grde novice. V zavesti prejemnika se za vedno povežeš s tistim hudim in strašnim.

Ob taki bolečini duh izgubi koordinate, zlahka se mu iznakaže zaznava resničnosti v izmaličen obliž. Nekdo mora biti kriv. Najlažje je kriviti nedolžnega, ki se ne more braniti, ker se nima pred čim.

Jaz sem v svoji otroški preproščini pričakovala, da nam nekdo, sama ne vem kdo, vrne odejo, tisto lepo, oranžno-rumeno odejo, tako mehko in pomladno.

“Verjetno so jo vrgli proč že bolničarji v rešilcu. Ti nisi videla, toda pri glavi je bila vsa krvava. Za mrtvaški prt mu je bil,” je razlagala mama.

“Ne bi je hotel nazaj, pa naj bi bila še tako dragocena,” je problem zapečatil tata.

Mama je še posebno pozorno opazovala, kaj počenjam med dnevom. Kot učiteljica je bila dobro seznanjena z vsem, s čimer se je otrok moral spopasti v šoli. Ker sem potreboval pomoč tudi pri študiju, mi je mama bila vedno na razpolago. Okužen z gloriomanijo italijanskega nacionalizma sem pazljivo zasledoval in označeval z zastavicami na geografski karti premike fašističnih vojsk na raznih frontah in tu pa tam vprašal mamo, naj mi pokaže, kje se nahaja to ali ono mesto, ki so ga po radiu omenili, ko so brali vojno obvestilo (bollettino di guerra).

Šestega aprila 1941 smo tako zvedeli, da je Italija brez napovedi napadla Jugoslavijo. Bog ve, kako je starše to potrlo. Sam sem čutil, da se je zgodilo nekaj pomembnega že zaradi tega, ker se nam je tokrat vojna približala, saj je zajela kraje, kamor smo hodili na letovišče, ki smo jih torej poznali in kjer smo imeli dobre znance in celo sorodnike ter nešteto prijateljev. Ali se ni mati rodila v Sloveniji? Tako smo tistega usodnega dne in naslednje dni z napetostjo čakali na vojno poročilo. To se je dogajalo ob eni uri popoldne, ko smo bili mama in otroka že doma. Napovedovalec je z neverjetno slavnostno in patetično kadenco bral, da je prišlo samo do obmejnih dejavnosti (attività di frontiera) in patroljiranja (azioni di elementi avanzati). Jaz sem bil razočaran, ker nisem mogel nikjer nastaviti zastavice. Šele 9. aprila je padlo prvo ime: Kranjska gora!

Ko je slišala ime zasedenega mesta, se je mama glasno

zasmejala, saj je bila Kranjska gora le nekaj kilometrov od meje. Branje je bilo tako pretirano slavnostno, da je mama verjetno pričakovala, da je italijanska vojska vkorakala v Ljubljano. Ne, samo do Kranjske gore so prišli!

Medtem sem jaz začel pripravljati geografsko karto, na kateri bi zaznamoval z majhnimi zastavicami s sabaudskim grbom oziroma s kljukastim križem, koliko so napredovale "naše" čete. Morda je

bil nepričakovani mamin smeh spet previdna doza "protistrupa", zato da ne bi sin preveč navdušeno užival ob zmagi prodirajočih čet!

Zanimiv je uvod proglosa generala Robottija, poveljnika vojakov XI. armadnega zbora. Pisal je:

"Danes ob 6. uri zjutraj so se začele sovražnosti proti Jugoslaviji. Za armadni zbor samo eno pripo-

ročilo: Umakniti se ne smemo niti z ene pedi ozemlja..."

Čudno zveni, če agresor govori najprej o tem, da ne sme zgubiti terena! Morda je imel v spominu klavрни potek vojne v Grčiji, kjer bi italijanski agresor brez nemške pomoči zgubil morda celo Albanijo, saj so Grki že zasedli skoro eno tretjino albanskega teritorija. Na vsak način me ta proglos spominja na prigodo, ki sem zanjo zvedel po vojni v samem Milanu: "Mussolini in Hitler odločita med drugo svetovno vojno, da bosta napadla in zasedla Švico. Začneta se pogajati, kje naj bi se čete obeh držav v Švici srečale. Določita neko črto severno od italijanskega dela Švice. Na koncu pogaj-

Peter Merkù

Iz spominov na starše (XI.)

Gigi Golja, njegova žena in Josip Merkù ob Fiatu 509.

janj Mussolini reče Hitlerju: "V redu! A Milan ostane vsekakor italijanski!"

To, kar naj bi bila smešnica, se je v vojnem pohodu na Slovenijo zares pripetilo. Nemci se niso obnašali kot zavezniki, pač pa kot tekmeči in so arogantno diktirali svoje želje, kar se tiče okupacijskih področij. Zbrali so zase področje, ki je bilo posebno bogato na rudnikih. Poveljnik italijanskega vojnega štaba, general Mario Roatta, se je pritožil: "Tako je Italija zgubila prav to, kar je najbolj potrebovala."

Kot po vsej Italiji so tudi v Trstu začeli zbirati razne kovine "za vojno". Starši so morali za zmago žrtvovati zlato, svoje poročne prstane. Mi otroci smo morali zbirati koščke kovine, ki smo jih našli neuporabljene doma. V žakljicah, ki nam jih je mama pripravila, smo nesli v šolo kakšen žebelj, igračo ali kaj drugega. Boleče je bilo, ko so začeli rekvirirati osebne avtomobile. Oče je moral oddati svoj avtomobil Fiat 509 za zelo nizko ceno. Hotel je obdržati za spomin uro, ki je bila vgrajena v avtu. Uradniki bi mu to tudi dovolili, a v tem primeru bi mu odkupili avto za ceno starega železa! Poslej ni imel nikoli več avta, nikoli več ni vozil.

Vojna se je nadaljevala, in spet je bil stric Edo zraven. Tokrat kot navadna črna srajca (camicia nera semplice). Postal je okupacijski vojak Hrvaške. Sledil je želji velikega Duceja, ki je takrat pisal: "Imperializem je večni in nespremenljivi zakon življenja. Ni v bistvu nič drugega kot potreba, želja in volja po ekspanziji, ki jih nosi v sebi vsak posameznik, vsak živi, vitalni narod!"

Ko nas je stric Edo prišel obiskat v Trst, nam je vedno prinašal kaj zanimivega v dar kot na primer znamke za Pavleta ali denar, Paveličeve kune, zame. Dobro je vedel, kaj naju zanima zbirati.

Sredi leta 1940 je Mussolinija neizmerno razburilo dejstvo, da je Angležem uspelo bombardirati tovarne v severni Italiji, zaradi česar je prosil Hitlerja za dovoljenje, da bi se smel udeležiti zračne bitke za Anglijo. 11. novembra je tako prišlo do največjega napada bombnikov Fiat BR. 20 v spremstvu

Stric Edo kot okupacijski vojak s tremi miličniki v Karlovcu.

lovskih letal Fiat CR. 42. Ob napadu na Harwich so pa naleteli na 30 angleških lovskih letal tipa Hurricane in odnesli težke izgube. S tem je bilo konec italijanske letalske vojne proti Angliji.

Ne vem točno kdaj, vendar mislim, da je moralo biti približno leto dni po napadu na Harwich, ko se je zgodilo tudi pri nas nekaj povsem novega in nepričakovanega. Pozno ponoči so zatulile sirene, doživeli smo prvi letalski alarm. V hiši je bilo takoj vse pokonci. Ljudje so vstali, se za silo oblekli in se zatekli v vhodno hišno vežo. V klet ni bilo mogoče iti, ker ni bilo prostora, polna ropotij kot je bila. Tako smo stanovalci stali drug ob drugem vzdolž sten - jaz sem se držal mame - in

čakali na konec alarma, ki ni hotel priti. Začela je streljati protiletalska obramba. Močno je pokalo, tako močno, da je stari colonello iz prve svetovne vojne, ki je stanoval v naši hiši, v tem ali onem puku identificiral bombo! Temo, v kateri smo se znašli, so razsvetljevale le eksplozije šrapnelov protiletalskih topov. Ko se je streljanje vendarle poleglo, je bilo slišati konec alarma in vsi smo se spravili ponovno spat. Mnogi pa le niso mogli več zaspati, saj smo pravkar razumeli, da se vojna ne bo kmalu končala, temveč, da se vse bolj bliža.

Ne vem, kaj in kako so časopisi pisali o tem dogodku, če so sploh kaj pisali. Vse, kar bi utegnilo zanimati sovražnika, je bilo seveda zamolčano. Privatno pa se je o dogodku govorilo, in sicer povsod, v tramvaju, v trgovinah, v družini. Rekli so, da se je šlo za zaporno streljanje (fuoco di sbarramento), zato da bi se sovražna letala ne mogla približati mestu. Rekli so pa tudi, da so letala bila šele v Mestrah. Nikoli več nisem slišal ne bral o tem dogodku, spomnim pa se, da je bila zmeda velika in da je ostal v ljudeh strah. Začelo jih je skrbeti, kam bi se lahko zatekli, če bi prišlo do pravega napada. Do takrat ni bilo še nič pripravljenega. Šele ko so prišli Nemci, so takoj začeli vrtati galerije, urejati za vsako hišo zaščitene prostore, označevati vsak protipožarni hidrant, vsak varnostni izhod (uscita di

Propagandni lepak iz leta 1940.

sicurezza) iz vsakega zaklonišča itd., saj so imeli že bogate izkušnje z bombnimi napadi. Spominjam se pa, da so po nočnem alarmu začeli kopati globoke jarke na jasi blizu nas, med ulico Franca in tovarno motorjev. Na jarke so nagrmadili pol metra zemlje, tako da so bila pripravljena zaklonišča, ki se jih pa nismo nikoli poslužili, niti po prihodu Nemcev, ki so poskrbeli za varnejša zavetišča. Tako so ti jarki postali nadvse zanimivi za mularijo, ki je stanovala tam naokrog. Igrali smo se, kaj pa drugega, če ne vojno. Tako smo skupaj s starejšim bratom dvojice Moso, ki je stanovala v bližnji hiši, preizkusili pod zemljo, da ne bi bilo slišati poka, mali top, ki si ga je sam zgradil iz sprednjega dela puške in delov neke igrače.

POPRAVEK

V 4. vrstici X. nadaljevanja beri: *garancijo* namesto *organizacijo*; v 6. vrstici od spodaj na levi strani fotografije z ladjo beri: *Posedoval* namesto *Posređoval*.

Bruna Pertot

Oda

za štiri gibke
tace
in nepozabni
rep.
Prišel si
k nam:
s pramenom sonca
v žoltavih
očeh,
krog brkov
nekaj
kakor dobričine
nasmeh.
Skrivnostno runo
iz znamenj
in podob
ti je krasilo
plašč
iz čiste svile.
Nekje je modrec,
ki jih zna
razbrati,
on ve,
kaj so,
kaj naj bi
pomenile.
Morda je razodeto
v njih,
če boste ti
in rože
in bitja,
ki smo vas
ljubili,
tam onkraj
z nami
odrešeno
novo zemljo
poselili.

Zaradi nevarnosti nalog, ki so jih imeli "primorski padalci", izurjeni za delo za sovražnikovimi linijami, in zaradi pogostih slutenj smrti je marsikateri mlad vojak zaupal papirju svoja čustva, spominske utrinke in pozdrave najdražjim.

V tej številki Mladike se začenja junaška in tragična zgodba Alojza ali Lojzeta Sivca, katere prvi del je sam opisal v dolgem pismu svojcem, preden so ga julija 1943 Angleži s padalom spustili v Slovenijo. Sivec pa je preživel vse vojne nevarnosti in prestopil k partizanom. Kot več drugih primorskih padalcev je izginil po vojni, kot žrtev revolucijskega nasilja, ki se je med drugim brez razločkov znašalo nad tistimi, ki so kdaj imeli stike z zahodnimi zavezniki.

Alojz Sivec se je rodil na Libušnjem pri Kobaridu 27. decembra 1912, izginil pa je kot jugoslovanski vojak jeseni 1945 na Dolenjskem. Kje, kdaj in kako je umrl, svojcem in javnosti ni znano. Ko so svojčas na Vrsnem postavili ploščo za padle borce, niso hoteli napisati njegovega imena, češ da je bil "izdajalec".

V prejšnjih sestavkih v tej rubriki je bil Lojze Sivec že večkrat omenjen, o njem je pisal v svoji knjigi Angleški obveščevalci - vohuni ali junaki ter v Primorskih novicah tudi Jože Vidic. Pripadal je prvi skupini padalcev, ki jo je v sodelovanju s prof. Ivanom Rudolfom izurila britanska služba ISLD.

Njegovo pisanje kaže na zelo plemenitega človeka in je dragoceno pričevanje o mišljenju in čustvovanju mladih primorskih Slovencev v času svetovnega spopada. Gre tudi za še nepoznano, izvirno in zgodnje poročilo o zbiranju prostovoljcev v Egiptu ter njihovem urjenju za posebne vojaške naloge v zaslužnjeni domovini. Sivec je mednje našel pot v daljni Etiopiji.

I. J.

Par vrstic za mojo drago mamico!
K Vam, draga mama, naj dospejo te moje
vrstice, da boste

spoznali moje življenje, odkar Vam nisem mogel več pisati, pa do zadnjega dne, ko bom imel to knjigo¹ v rokah.

Moje življenje je kot kaplja na veji, katera lahko vsak trenutek odpade, zato ne vem, če se bomo še kdaj videli.

Gotov sem, da Vi, draga mamica, me imate že zdavnaj za izgubljenega oziroma mrtvega, in ko boste čitali te moje vrstice, Vam povejo, da sem bil meseca julija 1943 še med živimi in pri najboljšem zdravju.

¹ Dolgo pismo materi in ostalim družinskim članom je pisano na roko v lepšem notesu ali spominskem zvezku. Na prvi strani je posvetilo: "Par vrstic za mojo drago mamico!", na zadnji pa pripis: "Dokončal 7. 7. 1943. Odpotujem sredi meseca." Za to celovito objavo sem popravil le nekaj slovničnih spodrsrljajev.

Skupaj sem med domačini, od katerih bo morda kakšen le prišel do Vas in Vam kaj povedal o meni, "Vašem izgubljenem sinu"
Lojzetu.

Dragi moji roditelji!²

Zadnje vrstice od Vas sem prejel leta 1941 meseca avgusta.³ Jaz sem Vam še vedno pisal, akoravno nisem vedel, ali prejimate mojo pošto ali ne. Takrat je nastopila prava vojska in do nas ni prišlo nič več.

Kaj vse se je na fronti dogajalo, Vam

ne bom opisoval, ker si lahko sami predstavljate.

*“Moje življenje
je kakor kaplja
na veji...”*

*Primorski padalec
Lojze Sivc (I.del)*

² Mati je bila Apolonija Kavčič (1888-1962) z Volarij, oče pa Janez Sivec (1876-1960).

³ Sivec se je v letih 1935-36 kot italijanski vojak udeležil "abesinske vojne", ki se je končala 9. maja 1936 z italijansko priključitvijo Etiopije. V tej afriški koloniji je ostal tudi po demobilizaciji in se v Jimi preživljal kot taksist. Spomladi 1940 so ga spet poslali na bojišče.

V februarju 1941 sem bil na dopustu v Jimi.⁴ Milki sem moral dovoliti, da se poroči, akoravno brez Vašega vedenja.⁵ Nista mi dala miru. Mislil sem si pa tudi jaz sam pri sebi: "Ona nima tukaj drugega ko mene. Ako mene izgubi, da slučajno padem na fronti, kdo naj skrbi zanjo?" Edino ta skrb me je prignala do tega, da sem dovolil, češ od dveh bo morda pa eden le ostal. Hvala Bogu, zaenkrat sva oba.

Ali jaz nimam miru, zlata moja mama.

Prvič ne radi tega, ker sem Vam jo tako rekoč ukradel iz naročja in jo spravil tako daleč brez Vašega dovoljenja. Ako bi Vam ne bil pisal takrat tistega grdega pisma, bi Vi nikdar ne privolili in ona bi bila še doma. Drugič. Dovolil sem ji, da se poroči brez Vašega dovoljenja. Sedaj imate tudi njo prav gotovo za mrtvo, ker ne dobite tudi od nje že toliko časa nobenega glasu in so vse druge že zdavnaj doma. Ne, mama, do danes je še med živimi tudi ona in ima se prav dobro, hvala Bogu. Piše mi vsake štirinajst dni in nahaja se v Adis Abebi.

Ne mislite si, draga mama, da se je ona morda morala poročiti radi kakšnih drugih vzrokov, kot več drugih, ne. Ravno nasprotno! Ponosen sem nanjo. Bog dal, da bi bile vse moje sestre tako poštene, kot je ona. Vsi so jo občudovali, kako trdno dekle da je ona, in njen gospodar je ne bi bil dal proč za nobeno reč, da ne bi moral tudi on, revež, v žice. To je v ujetništvo, ker on je bil Grk. Saj Milka dela tudi sedaj pri Grkih.

⁴ Pri letnici se je Lojzetu Sivcu po pomoti zapisalo "1942", krajevna imena v Etiopiji pa je pisal v takratni italijanski obliki, v tem primeru: "v Gimmi". Pri prepisu sem se držal sedanjih imen.

⁵ V družini je bilo 14 otrok, izmed katerih sta dva zgodaj umrla. Med živimi je bil Lojze četrti. Sestra Milka se je na njegovo vabilo oktobra 1939 preselila v Etiopijo, kjer se je 1. februarja 1941 poročila z njegovim prijateljem Jožetom (Pepijem) Fučko.

*K Vam draga mama naj dobejo
to moje prošnje, da boste z našo
mojo žir-gemjo, od kar Vam ni
sem mogel več pisati, pa do
zadnjega dne ko bom imel
to kujišo v rokah.*

*Mojo žir-gemjo je kot kaplja
na veji, katero lahko vrak, tri-
mrtvo odpade, zato sem se še
ne bom še kdaj videl.*

*Gotovo sem, da V. draga Ma-
mica me imate že zdaj naj za
izgubljenega, oziroma mrtvega
in ko boste videli, to moje prošnje
Vam povejo, da sem 9/5 letz mis.*

Začetek pisma Lojzeta Sivca, ki je objavljeno v tem članku.

Lojze Sivec v svojem taksiju v Jimi v Etiopiji okoli leta 1939.

Pepi jo je moral zapustiti že drugi dan po poroki, ker mu je pošel dopust.

Jaz sem bil pri njej še šest dni. Potem je nisva več videla ne on ne jaz.

Sedmega maja se je začela naša "ritirata", katera je trajala sedemnajst dni. 24. maja sem pobegnil od Italijanov in se predal Angležem. Divizijo so zajeli šele 29. maja. V Sodolu sem bil med ujetniki štirinajst dni. Daleč proč od Milke približno 1500 km.

Tam se nam ni godilo preveč dobro. Pomanjkanje je bilo vsega, celo vode. Radi deževja niso nam mogli prevažati z avtomobili nobene stvari. Povrhu vsega pa so nas hotele še uši snesti. Čez štirinajst dni pa se je pojavil v kampu še tifus. Tako da je bilo za znoreti notri. Kar nas je bilo še zdravih, so nas premestili, a ker niso mogle mašine do nas radi blata, smo morali iti peš 240 km do drugega ovoza (?).

Tudi tam je bilo malo razlike. Samo da ni bilo še boleznih, katere smo pa pričakovali dan za dnem.

Ker nisem videl nobenega izhoda, sem se javil kot prostovoljec v angleško vojsko, na žalost me niso hoteli sprejeti, vzrok: ker nisem znal njih jezika. Pač pa so me vzeli za civilnega šoferja. Vozil sem jim bencin iz Berbere (Angleške Somalije) v Dire Dawo in Mojo.

Tudi to ni bilo preveč lepo, ker so Lahi vedno kričali na nas, da smo izdajalci itd., kot je njih navada. Ali sčasoma sem se vsemu privadil.

Po treh mesecih sem nekoč zvedel, da se zbira nekje v Egiptu Jugoslovanska vojska, zato sem se koj ob prvi priložnosti vpisal, in to 23. 8. 41. Z mano še drugi trije, in sicer: Martin Dugar iz Kanala, Alojz Škapin z Vrabč in R. Vidmar z Brij, Vipava. Takoj so nas prepeljali iz Dire Dawe v Harer, kjer smo bili posebej, sami zase. Ko je to izvedel moj svak Pepi, se je takoj tudi on vpisal, češ, kjer si ti, naj bom še jaz, saj sva bila vedno skupaj. Pripeljali so ga k nam

28. 8. 41 in z njim še Ivana Nardina iz Volčje Drage in Jankota Uršiča iz Tolmina, ki je bil dvanajst let pri orožnikih. Počasi se nas je nabralo osemnajst. Tam smo bili do 14. 10. 41. Istega dne smo odšli in 16. 10. smo se vkrcali na neko ladjo v Berberi, kjer smo dobili še 12 drugih, kateri so bili kot ujetniki že v Keniji in so tudi oni podpisali.

V našo armado, katera je bila takrat v Aleksandriji, smo dospeli 28. 10.

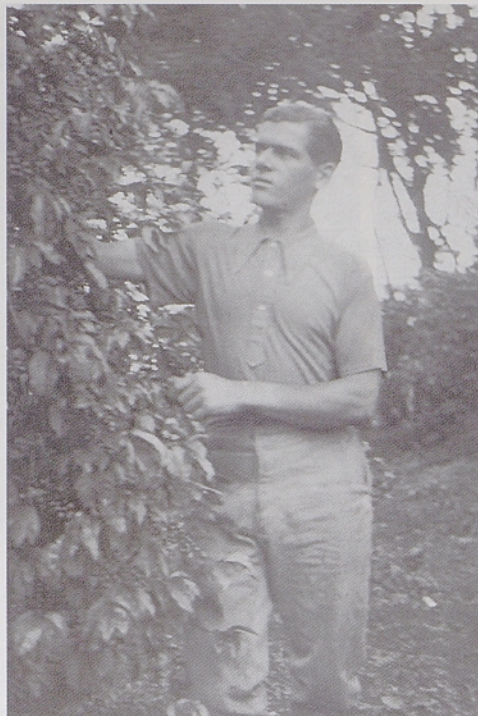
Že koj drugi dan sem dobil Šarfa in Eržena iz Kobarida, Seliča in Kurinčiča z Idrskega in več drugih domačinov. Bili so zajeti na libijski fronti. Okrog Božiča jih je prišlo spet približno tri sto. Med njimi mnogo domačinov. Med njimi Komarjev s Svina, štirje iz Sužida, štirje Drežničani, dva Livčana in več drugih.

Vedno sem upal, da pa le pride morda tudi kateri izmed mojih bratov. Na žalost do danes ne vem še za nobenega. So živi ali mrtvi? Še največ mi je znal povedati o Vas vseh doma Balančev iz Gaberij. Tudi on je prišel med temi zadnjimi in ni prav dolgo, kar je bil še doma.

Gotovo, o mojih bratih, kje so, ne ve tudi on nič.⁶

Kako sem ga rad poslušal, ko mi je pravil o Vas vseh.

Življenje v Aleksandriji je bilo prav lepo. Res da smo imeli vojaške vaje vsak dan kot novinci, ali temu smo se hitro privadili. Kaj je bilo za nas večje vrednosti, kot pa to, da smo šli po trikrat na teden v mesto, kjer smo vedno dobili toliko naših Slovencev, ki tam služijo že več let. Vsi oni so nas tako spoštovali, da je bilo prav zares veselje iti k njim. Še posebej moram omeniti, da smo zahajali vsako nedeljo popoldne v Azil k častitim sestram, Slovenkam. Tja so zahajala tudi vsa dekleta, seveda Slovenke, ki služijo v Aleksandriji. Da, draga mama, tako je bilo lepo, da sem dostikrat pozabil na vse, celo da sem vojak. Tam sem po naključju zapazil dekle, katera se mi je koj dopadla. Na obrazu se ji je čitala njena poštenost. Ali, kdo je ona? Ne vem. Po dolgem zanimanju sem vendar zvedel, da je iz Dornberka, Pavla

Lojze Sivic obira kavo v Jimi (Etiopija).

po imenu.⁷ Za pust leta 1942 so priredile č. sestre igro, katero so igrali slovenska dekleta in fanti. Ko so hodili še k vajam, sem jih šel večkrat tudi jaz gledat, tako za kratek čas, največ pa zato, ker je igrala tudi ta Pavlica, in na ta način se mi je posrečil moj načrt. Dovolila mi je, da sem jo lahko spremljal domov, kar sem že toliko časa želel. Med pogovorom mi pove, da je zaročena že več časa s fantom, ki je doma.

Ne mogel bi Vam opisati, kako je meni takrat upadlo srce. Edino dekle, za katero sem čutil, da bi jo mogel zares ljubiti! Poštena, prijazna in skromna. Kdo je ne bi ljubil? Ali kaj hočem, nisem imel sreče.

8. marca smo morali zapustiti Aleksandrijo. Šli smo na libijsko fronto, proti Lahom in

Nemcem. Malo se nam je stiskalo srce, misleč si: streljati bo treba morda celo na brata, ali brat bo name. Pogum pa nam je dala misel: morda jih pa še rešimo izpod tujega jarma in jim bomo v pomoč.

Zvečer ob sedmi uri smo vse naložili na vlak in odšli. Kako je bilo lepo, ko smo zagledali na kolo-dvoru naše Slovence, ki so nas prišli pozdravljati in nam dajat pogum. Delali smo se vesele, prepevali smo in kričali. Ali srce se nam je stiskalo. Misli si je vsakdo, že veste kaj. Že po poti so nas napadali nemški avioni. Večkrat je moral vlak ustaviti, da smo poskakali vsi ven in se poskrili. Vendar smo srečno dospeli brez nobene žrtve.

Dodeljeni smo bili osmi armadi, četrti indijski diviziji. Prve dni smo morali zelo delati, da smo si napravili utrdbe, a še nismo dovršili vsega, že smo se morali preložiti. Šli smo v Halfayo blizu Saluma, kjer smo morali vse nanovo začeti. Akoravno v puščavi, pa se nismo imeli preveč slabo. Vsi veseli smo za Veliko noč prejeli pakete iz Aleksandrije in Kaira, katere so nam poslale č. sestre. Vse Slovenke, ki služijo v Egiptu, so namreč dale po možnosti nekaj denarja. Č. sestre so s tem kupile vsakovrstna jedila in nam jih poslale.

⁷ Kot bomo videli, se je iz tega razvila ljubezen. Pavla Cotič je pred leti umrla doma. Po vojni je Lojzeta zaman iskala v domovini in je svojcem prinesla zvezek s tem besedilom in nekaj druge zapuščine. Nikoli se ni poročila, Lojzetovim svojcem pa je dobesedno rekla, da je bil "svetnik".

⁶ Izmed bratov je partizan prekomorec Nande (rojen 1921) kasneje, 10. maja 1944, padel pod nemško kroglo pri Jajcu.

Dve lovski sliki iz Etiopije. Na levi Lojze Sivec z veliko ptico, na desni brez pokrivala in s puško v roki sredi domačinov ob uplenjenem krokodilu.

Na Veliko noč zjutraj smo vsi prejeli sv. obhajilo. Sredi nas in prvi je bil naš komandant gospod polkovnik Milan Prosen, kateri nam je bil in nam je še vedno kot oče doma.⁸ On skrbi za vsakega vojaka kot oče za svojega sina. Zato pa tudi vsak vojak bi šel zanj tudi v smrt, če bi bilo treba. Odkar je on, nam ni nikdar nič manjkalo, celo v Libiji ne. Takrat je bil v Libiji komandant cele armade general Ritchie. On nas je hodil obiskovat zelo pogostoma. Vsi so nas zelo spoštovali, akoravno nismo bili še v bitki. Vsa čast pa gre gospodu polkovniku, ki je res vse časti vreden. Doma je iz Ilirske Bistrice pri Reki, a bival je v Jugoslaviji. Moji četi je zapovedoval poročnik Hajdukovič. Zelo strog, a pravičen mož. Doma je nekje iz Srbije. Ko je začela huda bitka v Libiji pletiti 1942, je naš polk. Prosen spravil vse svoje ljudi daleč proč, to je celo v Palestino. Rekel je, da on ni pripravil svojih vojakov, da jih bodo pobijali v Libiji. Naša naloga je, boriti se za našo zemljo doma, ki je toliko potrebna pomoči, da bi jo kdo rešil iz suženjstva. Seveda, potem so nas začeli Angleži malo grdo gledati, pa to nič ne stori. V Halfayi sem šel v podoficirsko šolo. Na žalost sem bil samo pet dni.

Iz Kaira je prišel po mene gospod profesor Rudolf. Niso me marali pustiti, da bi šel z njim. Ali ukaz je prišel z vrhovne komande, zato niso mogli nič proti temu.

⁸ O Proseni glej opombo št. 11 na str. 78 članka o Milanu Boštjančiču v Mladiki št. 4, leto 1997.

Ta profesor je bil svoj čas na ljubljanski univerzi.⁹ Tudi pozna dobro Janeza Baretovega.¹⁰ Sedaj je tajnik dr. Čoka.

12. aprila sem torej dospel v Kairo. Omeniti moram, da me je ta gospod pripeljal tudi iz Abesinije. Težko mi je bilo posloviti se od vseh prijateljev, kateri so mi bili kot bratje. Kako je lepo med samimi Slovenci! Ali kaj sem hotel, dolžnost vojaka je ubogati. Moral sem iti, samo, da je v prid domovini, naj si bo pa kamorkoli. Ona

nas kliče. Kliče maščevanje nad tujca, ki jo je podjarmil in ji naložil jarem, katerega ne more več prenašati. Mi smo mladi, na žalost nas je le malo, ali še ti, ko bi obupali, nikdar več ne bomo rešeni. Rajši pa umreti, kot biti še naprej pod tujcem.

(se nadaljuje)

POPRAVEK

V prejšnji članek v tej rubriki, ki je bil posvečen Ivanu Volariču, se je prikradlo nekaj netočnosti, na katere me je prijazno opozoril gospod Ciril Kobal, za kar se mu zahvaljujem.

V št. 1, str. 9 je treba pri zgornji sliki v seznamu zamenjati ime "Miloš Adamič" z imenom "Radko Kosovel".

V št. 2, str. 11, sredi 2. stolpca je treba besede "s prijateljem in kolego Milanom Boštjančičem" zamenjati z besedami "s prijateljem in kolego Milanom Golobom". Ravno tako je treba na str. 12, proti koncu 2. stolpca zamenjati besede "z Milanom Boštjančičem" z besedami "z Milanom Golobom".

⁹ V resnici je pred vojno v Ljubljani poučeval na trgovski šoli, delal kot časnikar in politični organizator. Njegova vloga pri zbiranju primorskih prostovoljcev v Afriki je bralcem te rubrike dobro znana.

¹⁰ Janez Sivec (Baretov), letnik 1922, je bil sosed na Libušnjem. Ujeli so ga Nemci in je izginil.

Danes vsi poznamo medalje kot odlikovanje, še posebno v športu. Take nagrade dodeljujejo še na vojaškem področju ali jih kot priznanje za raznovrstne dosežke poklanjajo ustanove (državne, a tudi privatne) in društva ali fundacije. Odkod pa izhaja medalja kot taka? Glede izvora besede si nekateri tolmačijo, da izhaja iz latinske besede *metalla* - kovinski, bolj verjetno pa je, da je njen izvor bližji izrazu "*medialia*",

s katerim so imenovali srednjeveški florentinski novc, ki je veljal pol "denarja". Kakšna pa je medalja? To je večinoma okrogli predmet, največkrat kovinski, (danes včasih celo plastičen, a bolj redko), reliefno okrašen s podobo in napisom. Medalje so lahko ulite ali kovane, najbolj uporabljene kovine pa so svinec, bron, srebro in zlato. Obdelane so na obeh straneh: prednji - averz - in hrbtni - revers. Premer medalje ni določen in gre navadno od 40 mm do 60 mm, lahko doseže 100 mm, redkeje še več (večje jih smatramo že za plakete).

Že stari Rimljani so uporabljali medalje in medaljone, pretežno bronaste. Začetek medaljerstva kot umetnosti pa postavljamo v zgodnjo renesanso v Italijo. Kot prvi umetnik medaljer je splošno priznan Antonio di Puccio iz Pise, imenovan Pisanello, ki je leta 1438 (kot prvo) skoval medaljo v čast prihodu bizantinskega cesarja v Ferraro. V naslednjih stoletjih se je medaljerstvo zelo razvilo po Evropi, še posebno v Franciji, Nemčiji, Angliji in na Nizozemskem, v 19. stoletju pa na Avstroogrskem. Na Slovenskem so najstarejše medalje tuje-ga izvora. V 19. stoletju so se v naših krajih prvič pojavili na medaljah tudi slovenski napisi, npr. leta 1865 na spominskih medaljah Postojnske jame, ki so jih prodajali obiskovalcem, da bi uveljavili njen svetovni sloves. Medalje so pač bile v vseh obdobjih odlično reklamno sredstvo, lastniki so se radi okinčali z njimi, ponosni so bili nanje; velikokrat so bile medalje edini spomin na pomembne dogodke, prireditve, kraje ali osebnosti.

Danes je medalja nekoliko izgubila svoj prvotni čar in pomen. Zbiralci starih predmetov in sploh numizmatiki seveda še zelo cenijo medalje, stare in tudi novejše, kot pomembne znanilke časov in dogodkov. Splošno pa jih danes ljudje večkrat zanemarljajo, saj so v današnji družbi, ko nas zaradi reklame polnijo z najrazličnejšimi neuporabnimi predmeti vseh vrst in oblik, da sploh ne ločujemo več tega, kar je kakovostno

od čisto navadne šare, tudi medalje (razen tistih, iz vrednejših kovin) postale skoraj odvečen okrasek. Tudi umetniška vrednost, ki pri marsikateri medalji ni zanemarljiva, ne pride dovolj do izraza, saj če jo okvirimo in obesimo na steno, je sploh dokaj neopazna zaradi svoje majhne oblike. Vseeno pa tudi danes kujejo medalje v najrazličnejše namene in marsikatera privatna kovnica si je pridobila odličen sloves s kovanjem medalj (npr. Johnson iz Milana, ki ima že stoletno tradicijo, a tudi v naši deželi imamo mnogo poznanih obrtniških kovnic, kjer delujejo pravi mojstri).

Kakšno bodočnost pa naj bi imela medalja kot predmet? Marsikateri proizvajalec medalj se pritožuje, da danes ni več tržišča, da so pač medalje postale preveč starinski predmet. Drugi pa so prepričani, da je dovolj, da ostanejo v koraku s časom in novimi potrebami odjemalcev, in da ni strahu, da

Medalja v numizmatiki

Medalja SZND Valvasor ob tisočletnici prve pismene omembe mesta Gorice.

bi medalja kot taka izginila. Danes seveda kujejo na primer mnogo manj medalj z religiozno motiviko, saj romarji, ki se podajo na romarsko pot, si za spomin odnesejo domov druge vrste predmetov. Trenutno pa so med odličnimi klijenti kovnic banke in razne univerze ali nasploh društva, saj se zdi, da spet pridobiva medalja svoj prvotni pomen, spet je nekakšna vizitka ustanove, ki jo je izdala oziroma podarila. Saj je še vedno predmet, ki zaradi svoje kakovosti traja v času in to je porok, da ga bodo tudi v bodočnosti občudovali.

Tudi pri Slovenskem zamejskem numizmatičnem društvu J.V.Valvasorja so se odločili, da bodo ob primerni priložnosti izdali medaljo. Tisočletnica prve pismene omembe Gorice je bila povod, da so pri društvu osvojili zamisel, da bi lahko tako pomemben jubilej počastili s kovanjem priložnostne medalje, in ker je bilo to prvič, da so se lotili takega podviga, so prosili za pomoč Zvezo slovenske katoliške prosvete, ki se je hitro odzvala in rada pristopila k projektu. Tako je uspelo, da so nakovali zelo prijetno medaljo, katere avtor je umetnik Pavel Medvešček (doma iz Goriškega), ki je na averzu upodobil goriški grad (podoben pečatu, ki so ga uporabljali v 13. stoletju) in grba mest Gorice in Nove Gorice, ki ju združuje nekakšen mostiček (kot simbol njune povezave), ob imenih "založnikov" medalje. Na reverzu pa je na stilizirani pergameni odlomek prve pismene omembe mesta: villa que Sclavorum lingua vocatur Goriza, datuma tisočletnice 1001-2001 in avtorjev podpis. Medaljo so skovali v Gorici (kovnica je Fonderia metalli Giusto e Roldo) bodisi v bronu kot iz srebra (največja predvidena kovana količina je 200 kosov iz bronu in 50 iz srebra). Medalja je večjega formata, saj premer meri 60 mm in tehta 75 g (za obe kovini enako). Predstavili so jo 10. maja letos v Pokrajinskem muzeju na goriškem gradu. Pri numizmatičnem društvu se je zdelo pomembno, da poudarijo, da na prvem pisnem dokumentu, ki omenja Gorico (in Solkan), to je na listu, s katerim je cesar Oton III podaril del tega ozemlja, izrecno piše, da se kraj v slovenskem (ali slovanskem, odvisno od prevoda) jeziku imenuje Gorica, saj med prireditvami ob 1000-letnici to prevečkrat "pozabijo" omeniti. Tako so na to pomembno obletnico opozorili z umetniškim predmetom, ki bo tudi zanamce spominjal na prvo pismeno omembo kakega slovenskega mesta sploh.

V slovenska obzorja in čez...

Mogoče bi vas zanimalo zvedeti, da...

- da na ljubljanskih Žalah (mestnem pokopališču) ni več nagrobnika profesorja Ernesta Tomca, pred vojno voditelja slovenske Katoliške akcije...
- da je na oddelku za filozofijo ljubljanske univerze skupno vpisanih petsto študentov...
- da je dvomesečna revija Kraljica miru začela objavljati v nadaljevanjih presemetljivo zgodbo Magdalene Gornik (1835-1896), doslej neznane preproste Dolenjke, vidkinje in stigmatiziranke...
- da po mnenju vodstva ene velikih italijanskih založb ljudje v Italiji berejo za četrtnino manj od tega, kar berejo v Angliji, in za tretjino manj od tega, kar berejo v Nemčiji...
- da na svetu izhaja približno 8.000 dnevnikov v 400 milijonih izvodov (na Kitajskem 816)...
- da letos poteka 400 let, kar se je na Danskem rodil veliki astronom Tycho Brahe, eden največjih opazovalcev zvezdnega neba v času pred izumom daljnogleda, sicer pa nasprotnik Kopernikovega heliocentričnega sistema...
- da bo na 6. mednarodnem srečanju duhovnikov v Medžugorju, ki bo potekalo od 2. do 7. julija ob udeležbi nekaterih vidnih osebnosti iz svetovnega katolicizma, nastopil kot referent tudi duhovnik Franc Špelič...
- da so tri veje sedanje Mohorjeve družbe - celjska, celovška in goriška - sklenile slovesno proslaviti 150-letnico te Slomškove ustanove v septembru v Celovcu ob verjetni udeležbi avstrijskega predsednika Klestila...
- da je v novembru 2000 vlada republike Slovenije predlagala univerzi v Ljubljani, da učiteljem in sodelavcem, ki so bili izpostavljeni političnemu nasilju v obdobju 1945-1956, in učiteljem in sodelavcem, ki so bili žrtev političnega odstranjevanja v obdobju od leta 1957 dalje, postavi na primernem mestu v veliki avli univerze Ljubljani posebno spominsko obeležje...

Nikolaj Mikhailov.

Nikolaj Mikhailov, rojen v Moskvi leta 1967, je v rojstnem mestu diplomiral iz francoščine, nato tam magistriral še iz klasične filologije (z magistrsko nalogo o starogrškem pesniku Heziodu); leta 1990 se je odselil v Italijo in se po poroki z avstrijsko manjšinko ustalil na Južnem Tirolskem. Leta 1998 je

na Univerzi v Leidnu opravil doktorat (*cum laude*) iz jezika zgodnjeh slovenskih spomenikov in istega leta postal profesor slovenščine ter tedaj tudi predstojnik slovenistike na Univerzi v Vidmu. Pred kratkim je izšlo pri založbi Mladika njegovo delo *Jezikovni spomeniki zgodnje slovenščine*, pomembna knjiga, ki bi morala - podobno kot Brizinski spomeniki - krasiti knjižno polico vsakega Slovenca.

Rodili ste se v znamenitem moskovskem okraju Arbat.

Rojen sem na Arbatu, ki je zdaj simbol "stare", še nepokvarjene Moskve, pravzaprav je to ena velikih četrti v moskovskem središču, nedaleč od Kremlja. Ime je verjetno tatarskega izvora, kar priča o starosti tega toponima. Sprva so tam živeli obrtniki, potem pa so začeli ruski plemiči konec 18. in v 19. stoletju tam graditi svoje palače, t. i. "osobnjake". V 19. stoletju je Arbat postal prestižen okraj, kjer so živeli številni intelektualci, predvsem literati in slikarji, tako npr. Puškin, Gogolj in Denis Davidov, pesnik ter junak vojne z Napoleonom (1812). Tu je prebival znani simbolistični pesnik Andrej Beli (1880-1934), pa tudi slikar Somov. V bližnji ulici je stanoval eden najbolj znamenitih in priljubljenih

pisatelj 20. stol. Mihail Bulgakov (1891-1940), tudi njegove literarne osebe so doživljale svoje zgodbe na Arbatu, tako da se zdaj organizirajo turistične poti po krajih njegovih junakov. V Stalinovi dobi je postal Arbat t. i. "nomenklatura ulica" (Arbat je ulica in okraj), saj so tu stanovali komunistični funkcionarji. Bil je glavna prometna žila med Kremljem in Stalinovo dačo v Kuncevu blizu Moskve. Ker se je Stalin vozil tod na svojo dačo, je Arbat postal t. i. "Ulica osobnega režima" ("Ulica posebnega režima"), kar pomeni, da so jo dan in noč nadzorovali agenti NKVD ("Narodnega komisariata za notranje zadeve"), predhodnika KGB ("Komiteja za državno varnost"). O tem piše M. Jampolski v romanu *Arbat - režimska ulica*; izšel je šele med perestrojko. Po Stalinovem padcu so tu živeli stari intelektualci, srednji sloj in tudi funkcionarji KP.

Od začetka 80. let dalje je to otok za pešce, na začetku perestrojke pa je postal moskovski Montmartre in zaradi tega zelo znan. Tam so se tedaj zbirali disidenti, slikarji in kantavtorji, ki so peli pozno v noč dotlej od režima prepo-

vedane pesmi. Sploh moram reči, da je bil začetek perestrojke zelo zanimiva doba, ki je moji generaciji dala veliko poleta, evforije, vzbudila v njej zanimanje za zgodovino, pripomogla je tudi k pravilnemu razumevanju politike in odgovornosti posameznika do družbe v določenem zgodovinskem trenutku. Vsekakor so Moskovčani, rojeni na Arbatu ("Arbatcy" / Arbatčani), zelo ponosni na svojo malo domovino, o kateri je znani disidentski, žal že pokojni, pesnik Bulat Okudzava (v slovenščino je nekaj njegovih pesmi prevedel Ivan Verč) zapisal verz: "Ah, Arbat, moj Arbat, ty moja religija, nikogda do konca ne projti tebja", kar bi se v svobodnem prevodu glasilo: "Ah, Arbat, moj Arbat, ti si moja religija, nikoli ti ne pridem do kraja."

Izhajate iz intelektualne družine.

Mati je strokovnjakinja za balkansko filologijo in dela na Inštitutu za slavistiko RAZ (Ruske akade-

Pogovor s prof. dr. Mikhailovom

mije znanosti). Oče je arhitekt. Babica po materini strani izhaja iz plemiške družine Mihajlov iz južne Rusije, iz Kurske gubernije; rojena je bila že v Moskvi, bila je učiteljica na Glasbeni šoli Moskovskega konservatorija. Dedek po mami je rojen v Ukrajini, bil je igravec in nato režiser ter dramatik. Oče je iz Leningrada (zdaj Peterburg), izhaja pa iz uradniške družine. Res, imel sem intelektualno vzgojo, kar ni rečeno, da je sploh bilo dobro, ker v brežnjevski Sovjetski zvezi intelektualci sploh niso bili priljubljeni in sem zato imel precej dolgo neki "razredni" kompleks manjvrednosti. Izhajati iz intelektualne družine je pomenilo prej handicap kot prednost. Ideološko pa je moja družina bila protirežimska, ne pa disidentska, oz. vsaj v manjši meri je bila to zadnje. Spominjam se, da ko sem bil star pet let, mi je mama kot veliko skrivnost odkrila, da je sovjetska oblast nepravilna (za prvi maj sem hotel iti demonstrirati z rdečo zastavo in tedaj mi je mama povedala, kako je s komunistično oblastjo, seveda mi je zabičala, da tega ne smem pripovedovati okrog) in od tedaj dalje sem imun in cepljen proti ideološkim iluzijam, čeprav sem kot vsi moji sošolci bil pionir in komsomolec. Kot mnogi drugi sem doživljal z ideologijo prevlečeno laž.

Sta oče ali mati bila kdaj člana Komunistične partije?

Ne.

Zakaj ste odšli iz Rusije?

Ne bi rekel, da sem odšel iz političnih razlogov, ampak iz osebnih: po eni strani naveličanost in nasičenost zaradi neiskrenosti, lažnosti tamkajšnjega življenja, po drugi strani pa je bila želja, da bi živel v drugem okolju in da bi drugje preizkusil svoje moči. Veliko vlogo je pri tem imelo moje zanimanje za jezike ter moja "litovska izkušnja". Kot samouk sem se naučil litovščino in se od leta 1985-1990 vsako leto udeleževal etnografskih taborov v Litvi ter se popolnoma politovčil. Tam sem se

seznanil s "problemi" manjšinskih jezikov, s tem, kar bi označil kot zdrav narodni duh. Občudoval sem ganljivo ljubezen Litovcev do svojega jezika in kulture, ta ljubezen ni bila prav nič agresivna, bila je tolerantna, ni bila usmerjena proti drugim, temveč se je izražala v želji, da bi ohranili to, kar je po skoraj 45 letih sovjetske okupacije še ostalo od njihove kulturne dediščine. Tako sem bil vedno za odcepitev in samostojnost Litve (o tem sem pisal v litovskem tisku) in zdaj sem zelo zadovoljen, ko vidim, kako ta država napreduje.

Vem, da ste po vsem tem dobili litovsko državljanstvo.

Ja, to je bila in je velika čast zame, dobil sem galani s posebnim dekretom predsednika Republike Litve Adamkusa. Glede mojih državljanstev še to: sem italijanski državljan in verjetno še ostajam tudi ruski, čeprav danes nimam nobenega dokumenta, ki bi to potrdil.

Tudi slovenščino ste se naučili sami. Kdaj ste prišli prvič v stik s Slovenci? Zakaj se je vam zdela slovenščina tako očarljiva?

Vedno je težko razlagati stvari post factum, ko so se že zgodile. Zdaj, potem ko sem opravil doktorat iz slovenistike, ko sem tudi emotivno zelo navezan na Slovenijo, ko imam veliko prijateljev med Slovenci, je težko določiti začetek vsega tega. Za Slovenijo sem vedel že kot otrok, med perestrojko sem se na Arbatu seznanil z nekimi Slovenci, a vse to so bile manj zavezujoče stvari. Rekel bi, da je tudi tu šlo, vsaj na psihološki ravni, za neke vrste "litovski sindrom". Ko sem živel v Rusiji, sem potreboval tisto malo Litvo (ima 3,8 milj. prebivalcev, Moskva pa 10 milijonov!) z njenim arhaičnim jezikom, dobro ohranjenimi šegami in ljudskim izročilom, deželo z močnim narodnim duhom. Tako sem tudi v "veliki Italiji" (včasih precej površni) morda potreboval neko ekološko nišo zase, konec koncev je Slovenija s slovenščino postala zame taka niša. Seveda gre za strokovno zanimanje za

arhaičnost slovenščine, za slovensko mitologijo, za probleme majhnega naroda (tukaj je precejšnja vloga odigral obstoj slovenske manjšine v Italiji in Avstriji, vedno sem se namreč zanimal za manjšinska vprašanja, tako v Litvi kot na Južnem Tirolskem in nazadnje v Furlaniji-Juljski krajini), gre pa v glavnem vsekakor za neko podzavestno psihološko predispozicijo. Morda sem kot član velikega naroda vedno čutil nekaj zavisti do tega, kako znajo manjši narodi z velikim dostojanstvom ravnati s svojim jezikovnim in kulturnim bogastvom. To manjka večjim narodom. Slovenskega jezika sem se naučil sam, za uvajanje v slovenistiko kot znanstveno disciplino pa se moram zahvaliti prof. Sergiu Bonazzi. Tako me kot strokovnjaka zanima predvsem slovenska etnogeneza, nastanek slovenskega knjižnega jezika, zgodnja slovenščina (rokopisna doba), pa tudi slovenska mitologija.

Kako gledate v tem smislu na prihodnost naše "arhaične" slovenščine kot majhnega jezika v prihodnji Evropski uniji?

Paradoksnost je, da sem zelo skeptičen glede evropske jezikovne politike, ampak precej optimističen glede razvoja in obstoja manjših jezikov v Evropski uniji. Anglizacija, ki jo zdaj opažamo, je seveda potrebna in verjetno neizogibna, čeprav človeka nekoliko iritira. Ni slabo, da bi vsi Evropejci znali osnovno angleščino, destruktivno pa bi bilo, če bi angleščina omejevala rabo manjših nacionalnih jezikov za medsebojno sporazumevanje ali pa da bi neposredno vplivala na besedišče posameznih jezikov (tujke, izposojenke, kalke). Po drugi strani pa mislim, da majhni jeziki ne bodo izginili, skoraj sem prepričan, da bo po ta hip modni in vsiljivi anglicizaciji prišlo do prenasičenosti, kar bo pomenilo vrnitev h koreninam. Seveda je absurdno, če postaja angleščina obvezna v znanstvenih revijah ali da prevzema v znanosti mesto, ki gre narodnemu jeziku. O tem pa se je v vaši reviji izrekel že prof. Urbančič.

Znate neverjetno veliko tujih jezikov, in to tako, da se človek vpraša, ali so za vas sploh tuji. Slovenščino govorite in pišete bolje kot marsikateri matični Slovenec. Kako ste si nabrali tolikšnega znanja?

Obiskoval sem francosko desetletko; od sedmega leta je postala francoščina moj drugi materni jezik. Vsak dan uporabljam, pišem, berem, govorim v glavnem pet jezikov (slovenščino, italijanščino, nemščino, ruščino, litovščino), to sploh ni moja zasluga, ampak stvar okoliščin, ki povzročajo tako večjezičnost. Malo manj dovršeno morda znam angleško, nizozemsko, srbohrvaško, letonsko; na univerzi sem študiral staro grščino in latinščino. Kot slavist berem seveda večino slovanskih jezikov.

Kako ste se vključili v družbeno in družabno življenje v Italiji?

Z "integracijo" oz. vključevanjem v nova okolja nikoli nisem imel nobenih težav, nikjer se nisem počutil kot tujec, ne v Litvi, ne v Sloveniji, ne na Južnem Tirolskem (kjer živim od leta 1990), še manj v Italiji. Šest let sem bil lektor ruščine na Univerzi v Pisi, dve leti sem predaval tudi na univerzi v Trentu. No, zdaj delam že tri leta na Univerzi v Vidmu, občasno živim tudi v Trstu. Povsod je kar živahno, hvala.

Veliko delate oz. objavljate v revijah.

Objavljam precej veliko v raznih revijah in v različnih jezikih, reči pa moram, da prav zaradi te večjezičnosti včasih pišem bolj ali manj o isti temi v različnih jezikih, to niso dobesedni prevodi, pač pa neke vrste integriranje besedila, napisanega v enem jeziku, v kontekst drugega jezika. Istočasno sem sourednik dveh znanstvenih filoloških revij: skupaj s prof. P. U. Dinijem od leta 1995 izdajava edino baltistično revijo v Italiji - Res Balticae; z dr. Moniko Krojejem sem sourednik revije Studia mythologica Slavica, ki jo pripravljata Univerza v Vidmu in Inštitut za slovensko narodopisje ZRC SAZU.

Prof. Mikhailov med tirolskimi gorami.

Pri založbi Mladika v Trstu je izšla vaša knjiga *Jezikovni spomeniki zgodnje slovenščine. Rokopisna doba slovenskega jezika (od 14. stol. do leta 1550)*. Ko se z vami pogovarjam, ne čutim, da niste Slovenec, vendar pa me zanima, kako kot "poslovenjeni" jezikoslovec lahko gledate na to v slovenistiki razmeroma malo obravnavano rokopisno dobo.

Ta knjiga je ponekod nekoliko skrajšana, drugod dopolnjena slovenska verzija moje doktorske disertacije, ki je v nemščini izšla na Nizozemskem. Ko sem se začel ukvarjati z zgodovino slovenskega jezika in z začetki slovenskega slovstva in pismenstva, me je presenetila gigantska luknja, ki, vsaj sodeč po navedbah v različnih priročnikih in zgodovinah slovenske književnosti, zija med Brižinskimi spomeniki in prvo knjigo Primoža Trubarja oz. protestantsko književnostjo. Brižinski spomeniki so zelo znani v slavističnem svetu in so eden prvih spomenikov v posameznem slovanskem jeziku (tu bi vztrajal pri "slovenskosti" Brižinskih spomenikov) tudi v primerjavi s prvimi jezikovnimi zapisi v drugih slovanskih jezikih, za katere se po navadi rabi izraz "lokalna" (kar pomeni ruska, bolgarska, srbska idr.) redakcija stare cerkvene slovanščine. Po Brižinskih spomenikih imamo dolgo obdobje, iz katerega poznamo komaj kakšnih deset rokopisov, potem pa od Trubarja dalje opažamo neverjetno kreativno in hitro eksplozijo literarne produkcije. Torej ni skrivnost, da je bila vloga rokopisov med Brižinskimi spomeniki in Trubarjem močno podcenjena prav zaradi njihovega majhnega števila. Njihov obstoj so nekateri strokovnjaki (npr. Kidrič) razlagali kot naključje, dobo pa kot stoletja beležk brez literarne tradicije. Kljub majhnemu številu spomenikov je pomembno, da so nastali na več različnih krajih slovenskega jezikovnega prostora in da zadevajo različne sfere vsakdanjega življenja. Gre za nabožna besedila (Celovski/Rateški, Stiški, Starogorski rokopis, t. i. Načrt za pridigo), za uradniška in administrativna besedila (Kranjske prisege in Černjejski rokopis) in celo za fragmente ljubezenske lirike (Auerspergov rokopis, nekateri stavki iz pesmi

Oswalda von Wolkenstein). Vse to dokazuje, po mojem, neko latentno kontinuiteto slovenske pismenske tradicije že od Brižinskih spomenikov dalje. Treba je poudariti, da ti rokopisi nikoli niso bili zbrani v eni knjigi. Obstoj teh rokopisov je torej zelo važen, ker izjemno jasno ilustrira kontinuiteto, ne pa prekinitve pismenske tradicije.

Že tri leta ste predstojnik slovenistične katedre na Univerzi v Vidmu. Kakšne so vaše izkušnje oz. kakšni pogledi na stanje slovenistike oz. slavistike na tej ustanovi.

Mislím, da ima slavistika na Univerzi v Vidmu oz. na našem oddelku (Oddelek za srednje- in vzhodnoevropske jezike in kulturo) veliko perspektiv. Če se ne motim, je to v Italiji - glede na število predavanih slovanskih jezikov - drugi slavistični oddelek, takoj za rimsko univerzo La Sapienza. Študentje lahko izbirajo med slovenščino, ruščino, srbohrvaščino, poljščino, češčino in slovaščino. Na zelo visoki strokovni ravni so predavanja iz slovanske filologije. Glede slovenistike je treba reči, da prednostna zemljepisna lega Vidma še ni povsem izkoriščena. Univerza bi lahko postala (čeprav vsaj delno to že je) slovenistični center za manjšinske študente iz videmske pokrajine, ki nimajo predštudija v slovenščini za razliko od svojih tržaških in goriških kolegov, seveda pa tudi za študente iz Posočja, s Tolminske in iz Nove Gorice, zanje je Videm lahko najbližja univerza. Znano je, da je Videm križišče več jezikov in kultur; med našimi študenti imamo poleg Slovencev Italijane in Furlane in mislim, da je to dejstvo zelo koristno tako na strokovni ravni kot za konstruktivno in tolerantno sožitje v vsakdanjem življenju. Naši študentje imajo možnost, da se vsako leto udeležujejo (z različnimi štipendijami) Seminarja slovenskega jezika v Ljubljani ter da študirajo nekaj mesecev na univerzah v Mariboru in Ljubljani v okviru mednarodnega univerzitetnega programa Socrates. Osebnó bi si želel še večjega pritoka študentov iz Benečije, Terske in Kanalske doline ter iz Režije.

Hvala lepa za prijazen pogovor.

INŠTITUT NA DUNAJU

Nekaj mesecev po začetku delu so na Dunaju slovesno odprli Slovenski znanstveni inštitut, ki ga vodi Vincenc Rajšp. Ob tej priložnosti so na univerzi priredili zasedanje o slovensko-avstrijskem znanstvenem sodelovanju v preteklosti in sedanjosti. Udeležila sta se ga tudi rektorja ljubljanske in mariborske univerze, prof. Jože Mencinger in prof. Ludvik Toplak.

V ZNAMENJU LEPE VIDE

Pisatelj Zorko Simčič je bil 18. marca gost kulturnega srečanja v Devinu. Nastopili so domači otroški pevski zbor Ladjica pod vodstvom Olge Tavčar, ženski pevski zbor Devin pod vodstvom Hermana Antoniča, Fantje izpod Grmade pod vodstvom Iva Kralja, recitator Franko Žerjal in pa pisatelj, ki je mladim iz osnovne in srednje šole tudi poklonil svojo knjigo o povratku Lepe Vide.

SPOMLADANSKE PRIREDITVE

S proslavama 23. marca v Boljuncu in 24. marca v Hrpeljah ob 20-letnici prvih srečanj prek "odprte meje" se je na Tržaškem in Goriškem začel niz čezmejnih prireditvev in srečanj Odprta meja. Družba Telecom Italia je za to priložnost izdala prvo dvojezično telefonsko kartico.

V Bregu se je zvrstil niz pobud ob Majenci 2001.

Na Prazniku fratlje v Rupi, ki ga prireja Prosvetno društvo Rupa-Peč, je bil letošnji prvomajski slavnostni govornik dr. Drago Štoka iz Trsta.

10 LET

NOVE SLOVENSKE ZAVEZE

Veteranska organizacija protikomunističnih borcev in preganjancev Nova slovenska zaveza, ki ima 700 članov, je imela ob svoji desetletnici 24. marca občni zbor v Ljubljani. Za predsednika je bil potrjen dr. Tine Velikonja. Njena revija Zaveza, ki jo ureja prof. Justin Stanovnik in ima naklado 2.600 izvodov, je dosegla že 40 števil.

JOŽE KOPEINIG 60-LETNIK

Rektor Katoliškega doma prosvete v Tinjah, predsednik Mohorjeve družbe duhovnik Jože Kopeinig je 14. maja obhajal 60-letnico. Ob tej priložnosti mu je predsednik slovenske škofovske konference nadškof Franc Rode podelil Odličje sv. Cirila in Metoda, Mohorjeva pa je izdala slavnostni zbornik Dialog v službi človeka.

Jože Kopeinig je med drugim 24 let vodil Dušnopastirski urad v Celovcu, 15 let je urejal tednik Nedelja, dvakrat je povečal Dom v Tinjah, ki ostaja slejkoprej njegova osrednja skrb in je pod njegovim vodstvom postalo nezamenljivo versko, narodnostno, kulturno in socialno žarišče na Koroškem.

STATUT V DVEH JEZIKIH

Tržaška občina je prevedla svoj statut v slovenščino in ga dvojezično izdala v posebni knjižici, kot je to svojčas obljubil župan Illy svetovalcema Slovenske skupnosti Berdonu in Močniku. Upošteevane so zadnje spremembe iz marca lanskega leta.

ZLATO IN SREBRO V MARIBORU

Na 17. državnem tekmovanju slovenskih zborov Naša pesem 2001 v Mariboru je mešani zbor Hrast iz Doberdoba, ki ga vodi Hilarij Lavrenčič, dosegel zlato, mešani zbor Jacobus Gallus-Resonet iz Trsta, ki ga vodi Janko Ban, pa srebrno plaketo.

KONEC KMEČKE BANKE

Z občnim zborom 30. aprila se je končala 90-letna zgodovina Kmečke banke v Gorici. Že pred časom jo je večina delničarjev prodala Ljudski banki iz Čedadu in ustanovila finančno družbo, imenovano KB 1909.

BELIČIČEVO OBELEŽJE IZGINILO

Konec marca je kar "izginila" spominska plošča, ki so jo septembra lani postavili v Črnomlju v spomin na rojaka, pesnika in pisatelja prof. Vinka Beličiča, ki je ves povojni čas živel in kulturno deloval v Trstu.

KOMISIJA IN SVET ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU

Po številnih prošnjah in protestih je Državni zbor Republike Slovenije 27. marca tudi za to zakonodajno dobo ustanovil Komisijo za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu (naslov: Šubičeva 4, 1000 Ljubljana, tel. tajništva: 01-4789626, faks: 01-4789882). Predseduje ji socialni demokrat Franc Pukšič, podpredsednik je liberalni demokrat Jože Avšič, člani pa so še Jožef Kavtičnik (LDS), Samo Bevk (ZLSD), Janez Podobnik (SLS+SKD), Jože Bernik (N.SI.), Ivan Kebrič (DeSUS), Bogdan Barovič (SNS), Bogomir Vnučec (SMS) in Maria Pozsonec (narodni skupnosti). Sekretarka komisije je še naprej Barbara Sušnik.

Komisija je v zadnjih tednih obiskala Slovence na Koroškem in v Porabju, 16. in 17. maja pa je imela vrsto srečanj v tržaški, goriški in videmski pokrajini.

Vlada je 10. maja obnovila Svet vlade za Slovence v zamejstvu, ki je bil prvič imenovan 4. marca 1999. Vodi ga državna sekretarka na zunanjem ministrstvu in vodja Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu Magdalena Tovornik. V njem so zlasti predstavniki ministrstev, znanosti in stroke, izmed zamejcev pa strokovnjaki Emidij Susič iz Trsta in Avguštin Malle ter Pavle Apovnik iz Celovca.

Iz delovanja Društva slovenskih izobražencev

Dr. Arhar je v DSI spregovoril o ekonomiji in etiki (levo); prof. Habjan pa je govoril o slovenski državnosti (desno).

Društvo slovenskih izobražencev v Trstu nadaljuje s svojo kulturno ponudbo na ponedeljkovih večerih v Peterlinovi dvorani.

V ponedeljek, 19. marca je bil gost društva guverner Banke Slovenije dr. France Arhar, ki je govoril o etiki in ekonomiji. Naslednji ponedeljek, 26. marca, pa je dr. Damjan Hlede govoril o življenju in družini med pravom in etiko. V ponedeljek, 2. aprila, je prof. Vlado Habjan za DSI in Knjižnico Dušana Černeta predaval o zgodovinskem razvoju slovenske državnosti. V ponedeljek, 9. aprila, je tržaški škof msgr. Evgen Ravignani podal v društvu predvelikonočno misel kot uvod v praznične velikonočne dni.

Na velikonočni ponedeljek je bil prazničen dan, zato je redni sestanek odpadel. V ponedeljek, 23. aprila, je bila v Peterlinovi dvorani na sporedu slovesna podelitev nagrade Vstajenje publicistki Dorici Makuc iz Gorice za njeno življenjsko delo na področju domoznanstva in knjig, ki so izšle pri Goriški Mohorjevi. Nagrajenko je predstavila prof. Diomira Fabjan Bajc, glasbeni okvir je podal kitarist Valter Gregori, iz del Dorice Makuc pa sta brala Matejka Peterlin in Livij Valenčič. Zadnji ponedeljek v aprilu je bila v Peterlinovi dvorani okrogla miza na temo Krščansko izobraženstvo v sodobni družbi. Pri pogovoru so sodelovali Majda Bratina, Damjan Hlede, Nadja Maganja in Tomaž Simčič.

Msgr. Ravignani je občinstvu podal velikonočno misel (levo); Majda Bratina, Damjan Hlede in Nadja Maganja na okrogli mizi o krščanskem izobraženstvu.

UMRLA IGRALKA MAJDA POTOKAR

V Ljubljani je 25. aprila po dolgi bolezni umrla ena izmed naših najboljših povojnih gledaliških in filmskih igralk Majda Potokar. Rodila se je 1. marca 1930 v Ljubljani. Skoraj štiri desetletja je redno delala v ljubljanski Drami. Leta 1981 je prejela Prešernovo nagrado, leta 1985 pa Borštnikov prstan.

AD LIMINA

Od 23. do 28. aprila so bili slovenski škofje na obisku "ad limina" v Rimu. Papež jih je sprejel že prvi dan. Z njim so bili tudi na kosilu.

KRIŽEV POT V ZAVARHU

V novi cerkvi v Zavarhu v Terski dolini, ki je zrasla po potresu, so za veliko noč dobili nov križev pot z napisom v domačem slovenskem narečju.

JUBILEJI V TRSTU

26. aprila je praznoval 70-letnico zborovodja, skladatelja in kulturni delavec Ignacij Ota iz Doline. Ravno tak življenjski jubilej je 9. maja praznoval zborovodja in nekdanji ravnatelj Glasbene matice v Trstu Sveto Grgič.

10. maja pa je praznoval 80-letnico nekdanji glavni urednik Primorskega dnevnika in Jadranskega koledarja Jože Koren.

SKAVTI IN GOZDOVNICI

V Muzeju narodne osvoboditve v Mariboru so ponovno postavili razstavo o predvojnem skavtizmu in gozdovništvu na Slovenskem, ki sta jo leta 1990 pripravila Mira Grašič in Marjan Matjašič. Takrat je izšla tudi vsebinsko bogata brošura, razstava pa je do leta 1995 obiskala še sedem mest, tudi Ljubljano in Trst. Obiskovalcev je bilo 17.500.

Nekoliko spremenjeno postavitev, ki jo spremlja tudi skavtska filatelistična razstava, so odprli 23. aprila. Na ogled bo do konca septembra, govori pa se že, da bi jo ponovno prenesli tudi v zamejstvo zaradi 50-letnice tukajšnjega slovenskega skavtizma. Ob odprtju so spregovorili Mira Grašič, stari in mladi skvti in taborniki, ki so sodelovali tudi s petjem.

90 LET SPDG

V Gorici so konec marca praznovali 90-letnico ustanovitve in 55-letnico poveljne obnovitve Slovenskega planinskega društva Gorica. Ob tej priložnosti so pripravili razstavo fotografij in kulturni večer s petjem, recitacijami, podeljevanjem priznanj in nagovori. V imenu društva je spregovoril predsednik Miran Čotar, slavnostni govornik pa je bil planinski pisatelj prof. Matjaž Kmecl.

OBČNI ZBOR ZSKP V GORICI

Zveza slovenske katoliške prosvete v Gorici je imela v Kulturnem centru Lojze Bratuž 3. maja svoj 40. občni zbor. Za predsednika je bil potrjen dr. Damjan Paulin. Njegovo poročilo, poročilo tajnice Anke Černic in poročila predstavnikov desetih včlanjenih društev je objavil Novi glas 17. maja.

NADŠKOFA PERKO IN HOČEVAR

Z 31. marcem je stopil v pokoj beograjski nadškof Franc Perko, ki je 16. aprila predal posle dosedanjemu nadškofu-pomočniku Stanislavu Hočevarju. Oba sta dolenski rojaka.

TELEFONSKI IMENIK IZ ARGENTINE

Kreditna zadruga Sloga je v Buenos Airesu nedavno pripravila novo, četrto priročno in lepo oblikovano izdajo Slovenskega telefonskega imenika, ki na več kot 140 straneh prinaša telefonske številke rojakov v Argentini, trgovski del z naslovi tamkajšnjih slovenskih podjetij, trgovin, pisarn itd., popis slovenskih ustanov in domov v Argentini, a tudi ponekod po svetu, ter še druge koristne naslove in telefonske številke.

Zadruga Sloga ima kar 3.477 članov.

UMRL JANKO US

V Združenih državah je 6. aprila umrl 61-letni navdušeni kulturni delavec, član okteta Zvon iz Fairfielda (Conn.) Janko Us.

9. KOROŠKI KULTURNI TEDEN

V Beljaku se je 6. maja začel niz prireditev ob 9. Kulturnem tednu koroških Slovencev, ki ga prireja Biro za slovensko manjšino pri koroški deželni vladi v Celovcu v sodelovanju s krajevnimi oblastmi in krovnicima kulturnima organizacijama slovenske manjšine.

KRAJEVNI SVETNIKI IN MUČENCI

Upokojeni goriški nadškof p. Bommarco je 24. aprila v Ogleju predstavil več kot 500 strani debelo knjigo Santi e martiri nel Friuli e nella Venezia Giulia, ki predstavlja 163 svetnikov, blaženih in mučencev vseh časov ter 57 pričevalcev ali "mučencev 20. stoletja" z območja Furlanije in (predvojne) Julijske krajine. Uredil jo je Walter Arzaretti, izdala pa založba Messaggero iz Padove. Med pričevalci so tudi številni Slovenci.

P. KUKOVICA ZLATOMAŠNIK

V cerkvi Marije Pomagaj v Buenos Airesu je 11. marca daroval zlato mašo jezuitski pater dr. Alojzij Kukovica. Rodil se je 26. junija 1926 v Polju pri Ljubljani in bil posvečen 19. marca 1951 v Buenos Airesu. Vseh pet desetletij je živo prisoten v argentinskem verskem življenju kot profesor moralke in cerkveni sodnik, ravno tako pa v tamkajšnjem slovenskem verskem, kulturnem in publicističnem življenju. Zlato mašo je 18. marca ponovil na Pristavi v Castelarju, kjer je dušni pastir za Slovence.

BIVAK DR. VOJKO ARKO

V Bariločah in okolici se je 2. marca začel drugi del slovesnosti ob 50-letnici Slovenskega planinskega društva v Argentini. Med drugim so na "zdomskem Triglavu", na Cerru Capilli, poimenovali Bivak Slovenija po rajnem planinskem pisatelju in organizatorju dr. Vojku Arku. Na sedežu pa so dvorani poimenovali po olimpijniku Francetu Jermanu, ki je bil 24 let predsednik, in po žrtvi gora Tončku Pangercu.

PESEM MLADIH

Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta je 25. marca priredila v tržaškem Kulturnem domu 31. pevsko revijo otroških, mladinskih in šolskih zborov. Udeležilo se je 14 skupin. (foto KROMA)

SAZU IN MANJŠINE

Tržaški zgodovinar prof. Jože Pirjevec je bil izvoljen za novega predsednika Odbora Slovenske akademije znanosti in umetnosti za proučevanje narodnih manjšin. Nasledil je akademika Antona Vratušo. Ob tej priložnosti so v Ljubljani predstavili zbornik *Živeti z mejo*. V njem so referati s simpozija v Murski Soboti leta 1998.

PLOŠČA ZA MSGR. MOČNIKA

V rojstni Idriji so 1. maja odkrili ploščo v spomin na msgr. Franca Močnika, ki je umrl novembra lani v Gorici. Jožko Kragelj pa je predstavil Močnikove spomine, ki jih je pripravil za posmrtno knjižno objavo pri Goriški Mohorjevi družbi.

GLEDALIŠČE NA KOROŠKEM

Pesnica dr. Maja Haderlap, ki je dramaturginja v Mestnem gledališču v Celovcu, je pri založbi Drava izdala svojo skrajšano in v slovenščino prevedeno doktorsko disertacijo *Med politiko in kulturo - slovenska gledališka dejavnost na Koroškem 1946-1976*.

ŠTIPENDIJE IN NAGRADE

Slovensko dobrodelnostno društvo v Trstu je 5. aprila že štirinajsto leto zapored podelilo visokošolcem Flajbanove štipendije.

Slovenski raziskovalni inštitut (SLORI) pa je svoje nagrade za diplomske naloge in prispevke za podiplomski študij porazdelil na svojem rednem občnem zboru 3. maja v Trstu. Prisotna je bila tudi ministrica za šolstvo in znanost dr. Lucija Čok.

SLAVOJ ŽIŽEK V TRSTU

V Trstu so 6. aprila predstavili že tretjo knjigo slovenskega filozofa in psihoanalitika prof. Slavoj Žižka, ki je izšla v italijanščini. Pri založbi Raffaele Cortina je namreč izšla študija *Il godimento come fattore politico*, prvič objavljena v angleščini. Žižek se je v Trstu udeležil tudi simpozija o Lacanu.

VINCENCIJEVA KONFERENCA

Slovenska Vincencijeva konferenca v Trstu in Gorici je 23. aprila izvolila za svojega predsednika upokojenega srednješolskega ravnatelja in bivšega podžupana v Dolini inž. Alda Stefančiča. Nasledil je rajno predsednico prof. Lauro Abramovo.

ZEMLJA - ZEMLJICA

Predstavitve pesniške zbirke na Opčinah (foto Maver).

Tržaški pesnik in esejist Aleksij Pregarc je 28. marca praznoval 65-letnico. Ob tej priložnosti je skupno z istrskim pesnikom Edelmanom Jurinčičem izdal pri založbah Branko in Jutro skupno zbirko *Zemlja - zemljica*. Vanjo je uvrstil izbor svojih poezij, medtem ko so Jurinčičeve nove. Knjigo, ki so jo prvič predstavili 29. marca v Sežani, je ilustriral Deziderij Švara. Spremno besedo je napisal Milan Rakovac.

LETO 1941 NA SLOVENSKEM

Zveza zgodovinskih društev na Slovenskem je 11. in 12. aprila priredila v Ljubljani znanstveni posvet *Šestdeset let od začetka druge svetovne vojne na Slovenskem*. Na sporedu je bilo več kot 15 referatov, ki bodo izšli v posebnem zborniku. Posebni referati so bili posvečeni izseljencem in nemški manjšini na Slovenskem, žal pa ne takratnemu položaju Slovencev pod Italijo, nemškim rajhom in Madžarsko.

KANADSKO SLOVENSKI KONGRES

Kanadsko slovenski kongres, ki ima sedež v Torontu in je sekcija Svetovnega slovenskega kongresa, je imel konec marca svoj 11. občni zbor. Poročili sta podala predsednik France Habjan in Stane Kranjc, ki je zadolžen za primeren slovenski odziv na kanadsko ljudsko štetje 2001. Pozdravil je tudi slovenski veleposlanik Božo Cerar, slavnostni govornik pa je bil direktor Zavoda sv. Stanislava v Ljubljani prof. Anton Jamnik, ki je razmišljal o spravi.

GRUDNOVE POESIE

V Gorici je založba Braitan 6. aprila predstavila II. izdajo izbora poezij Iga Grudna v italijanskem prevodu. Uredila jo je Vida Doktorič. Prva izdaja je izšla leta 1984. Za založbo je spregovoril Hans Kitzmüller.

SHOD MLADIH V CELJU

V Celju je bil na pobudo mariborske škofije 2. maja drugi vseslovenski shod mladih. Pred tem se je 21. marca v Mariboru končalo tretje zasedanje Škofijskega zbora o mladini, ki so ga namenili oblikovanju sodobnega načrta mladinske pastorale.

FABIANIJEVA POT

Od Štanjela do Kobiljia vodi zdaj Fabianijeva pot, ki omogoča sprehod po sledovih genialnega domačega arhitekta in urbanista Maksa Fabianija. Na pobudo občine Komen, ki jo vodi župan Uroš Slamič, in pod strokovnim vodstvom arh. Marka Pozzetta so jo uredili s pretežno evropskimi sredstvi. Slovesno so jo odprli 22. aprila. Izšla je tudi publikacija v slovenščini, italijanščini, nemščini in angleščini.

ZAMEJSKI SKAVTI

Msgr. Vončina daruje sv. mašo na odprtem (foto Jevnikar); desno, skavtski "veteran" Pavel Fonda je razveselil občinstvo z izvirnim skečem med tabornim ognjem (foto Maver).

Slovenska zamejska skavtska organizacija, ki je dejavna na Tržaškem in Goriškem, je začela z nizom pobud ob 50-letnici prve slovenske skavtske skupine med Slovenci v sedanjih mejah Italije. Gre za skupino, ki jo je ustanovil takratni mladi kaplan v Škednju, že rajni Lojze Zupančič oktobra 1951.

Dne 29. aprila je bilo prvo področno srečanje za nekdanje in sedanje skavtinje in skavte iz tržaških mestnih skupin, in sicer v Marijinem domu pri Sv. Ivanu.

V nedeljo, 6. maja, pa je bilo slavnostno skupno jurjevanje v Zgoniku z obljubami, različnimi dejavnostmi, somaševanjem na prostem, ki ga je vodil tržaški škofov vikar msgr. Franc Vončina, nagovori in tabornim ognjem. Prisotni so bili tudi predstavniki skavtov iz Koroške in Slovenije, tabornikov, italijanskih skavtov, predsednik SSO Sergij Pahor in drugi gostje.

Niz pobud se bo nadaljeval do poletja prihodnjega leta, ko bo povezan s 50-letnico prvega tržaškega skavtskega tabora in pa z 80-letnico slovenskega skavtizma sploh.

ROMANJE V PADOVO

Tržaška Duhovska zveza je 25. aprila priredila tradicionalno enodnevno romanje, tokrat k sv. Antonu v Padovo. Verniki so napolnili 10 avtobusov in več osebnih vozil. Somaševanje desetih tržaških slovenskih duhovnikov je vodil škofov vikar msgr. Franc Vončina.

50 LET ZTS

Zveza tabornikov Slovenije je 22. aprila praznovala svojo 50-letnico v Cankarjevem domu v Ljubljani. Trenutno šteje več kot 10.000 članic in članov. Po spremembah pravil jo je svetovna skavtska zveza leta 1994 sprejela kot redno članico za Slovenijo.

UMRL KIPAR FRANCE ROTAR

Dne 23. aprila je umrl kipar in profesor na Akademiji za likovno umetnost France Rotar. Rodil se je 25. marca 1933 v Ljubljani. Študiral je v Ljubljani, Veroni in Parizu, najbolj značilne pa so njegove skulpture z obliko krogle v bronu, jeklu, kamnu in lesu.

DRUGO BALKANA

Študijsko raziskovalni forum za kulturo iz Gorice je v slovenščini in italijanščini objavil zbornik Drugo Balkana - L'Altro dei Balcani. V njem so referati z mednarodnega in večverskega simpozija, ki je bil 26. in 27. novembra v Gorici. Prva predstavitev je bila 30. marca v Gorici, kjer so spregovorili predsednik Foruma Damjan Hlede in misleca Gorazd Kocijančič ter Pavle Rak, medtem ko je o krščanstvu in kulturi nove Evrope predaval Vinko Ošlak.

ŠEST LET S TITOM

Gospodarski strokovnjak in nekdanji visoki državni uradnik Marko Vrhunec je istočasno izdal v Sloveniji, na Hrvaškem in v Srbiji knjigo spominov Šest let s Titom. V njej opisuje obdobje 1967-73, ko je delal kot Titov svetovalec in šef kabineta. Govor je tudi o položaju slovenske manjšine v Italiji in o Titovem obisku v Rimu. Uvod v knjigo je napisal zgodovinar Dušan Nečak.

BARTOLOVI SPOMINI

ZTT je izdalo prvega izmed treh načrtovanih zvezkov s spomini pisatelja Vladimira Bartola Mladost pri Sv. Ivanu. Kot podlistek so izhajali v Primorskem dnevniku v letih 1955-56.

UMRL IVAN BRATKO

Dne 23. marca je umrl pisatelj in urednik Ivan Bratko. Rodil se je 15. februarja 1914 v Celju. Od leta 1933 je bil član komunistične partije. Med vojno je bil v skupini, ki je pobegnila iz italijanskega taborišča Gonars po izkopanem tunelu, o čemer je napisal knjigo Teleskop. Po vojni je bil med drugim urednik dnevnika Ljudska pravica, Radia Ljubljana in Državne založbe Slovenije.

NOVA SLOVNICA

Zdravnik dr. Giovanni Tallone, ki dela v Milanu, je izdal kratko slovensko slovnico za Italijane Lo sloveno essenziale. Goriškemu občinstvu jo je 14. marca predstavila prof. Marjeta Kranner.

PRED 100 LETI SE JE RODIL JOŽE GOLEC

Dne 5. maja je minilo 100 let, kar se je v Polju ob Sotli rodil časnikar in obveščevalec Jože (Jojo) Golec. Pred vojno je delal v dopisništvu Slovenca v Mariboru, kjer je tudi že razvil tajno delo proti nacističnim načrtom. Po okupaciji je bil dopisnik Slovenca in Domoljuba v Trstu, kjer je vodil pomembno postojanko obveščevalnega omrežja, ki je bilo v stiku z Angleži in sta ga vodila Vladimir Vauhnik in Ante Anic. Ko so Nemci odkrili skupino in septembra ter oktobra 1944 pozaprli večino njenih članov, se je Golec znašel v koronejskih, nato ljubljanskih in spet tržaških zaporih, od koder so ga 4. aprila 1945 odvedli v Rižarno, ubili in zažgali.

STELETOVA, PLEČNIKOVA, CANKARJEVA NAGRADA

V Narodni galeriji v Ljubljani so 18. aprila izročili Steletovo nagrado za življenjsko delo umetnostnemu zgodovinarju prof. Sergeju Vrišerju. Podelili so tudi Steletova priznanja.

V istih prostorih so 23. aprila podelili Plečnikovo nagrado za leto 2001 arhitektom Alešu Vodopivcu, Neni Grabrovec, Dušanu Ogrinu in Davorinu Gazvodi za pokopališče Srebrnice pri Novem mestu. Podelili so tudi Plečnikovi medalji in študentsko Plečnikovo priznanje.

V Moderni galeriji pa so 23. aprila podelili nagradi Izidorja Cankarja za življenjsko delo umetnostnima zgodovinarjema Emilijanu Cevcu in Nacetu Šumiju. Podelili so tudi priznanji Izidorja Cankarja.

P. KALIST IN P. LEONARD

Frančiškanski duhovnik p. Kalist Langerholz je v Lemontu v ZDA 23. januarja praznoval 90-letnico. Rodil se je v Beljaku, duhovnik je postal leta 1933 v Ljubljani, doktoriral je leta 1964, po vojni pa je delal na več postojankah med Slovenci v Ameriki.

V Lemontu, na "ameriških Brezjah", pa je 3. februarja tudi umrl najstarejši slovenski frančiškan p. Leonard Bogolin, rojen 4. aprila 1910 v Chicagu in posvečen leta 1934 v Mariboru. Služboval je po slovenskih frančiškanskih postojankah v ZDA.

NOVI VELEPOSŁANIK V RIMU

Za novega slovenskega veleposlanika v Italiji je bil imenovan Vojko Volk, ki je svojčas že delal na veleposlaništvu v Rimu. Nasledil je Petra Bekeša. V vmesnem obdobju je od novembra vodil diplomatsko zastopstvo kot odpravnik poslov Jože Šušmelj.

IGOR ŠENTJURC - OČETOVA DEŽELA

Pri Mladinski knjigi v Ljubljani je izšel roman Očetova dežela, torej prva knjiga Igorja Šentjurca (1927-96) v slovenskem prevodu. Gre za tretji del trilogije, nekakšne sage 20. stoletja, ki ga je po moževi smrti dokončala Šentjurčeva žena.

Šentjurm, ki je šel skozi izkušnje izgnanca in prisilnega mobiliziranca, jugoslovanskega vojaka in mladinskega komunističnega funkcionarja, se je kmalu začel odmikati od režima. Kot urednik priloge športnega glasila Polet - Poletova priloga (PP) - je s kritičnim pisanjem dvignil naklado od 6.000 na 120.000 izvodov, kar je tako vznemirilo partijo, da se je leta 1953 aretaciji izognil z umikom v Nemčijo, kjer je zaprosil za politično zatočišče. Lačen je začel pisati leposlovje in znanstveno fantastiko za časopise v nemščini in se tako uveljavil, da je pod različnimi psevdonimi izdal kakih 25 knjig kriminalnih, ženskih in družbenih romanov, ki so bili prevedeni tudi v francoščino, angleščino in druge jezike.

V Sloveniji je bil dolgo pozabljen, znamenit pa ostaja intervju, ki ga je z njim opravil takrat v Rimu živeči dr. Rafko Vodeb in ga leta 1963 objavil v Meddobju v Buenos Airesu. Na Tržaškem je že zgodaj opozarjal na Šentjurca rajni Franc Jeza.

JAZ, ČAS IN ZGODOVINA

Številke Nove revije 225-226-227 so izšle skupaj v obliki 700 strani debelega zbornika z naslom Jaz, čas in zgodovina. Predstavili so ga 15. maja v Ljubljani, kjer so spregovorili urednik Niko Grafenauer in sodelavci Boris Pahor, Saša Vuga in Ciril Zlobec. V zborniku sodeluje 61 književnikov in drugih izobražencev, ki razmišljajo o svojem izkustvu časa. Milček Komelj pa je objavil in komentiral vrsto slovenskih avtoportetov.

NADŠKOF CURTISS

Kot poročila Ameriška domovina, bo nadškof v Omahi (Nebraska) Elden Francis Curtiss 12. junija praznoval 25-letnico škofovske posvetitve.

Po materi je nadškof Slovenec in se za Slovence in Slovenijo tudi živo zanima. Rodil se je 16. junija 1932 v Barkerju (Oregon). Leta 1976 je postal škof v Heleni (Montana), leta 1993 pa nadškof v Omahi. Opravljal je in še opravlja tudi vrsto služb v ameriški škofovski konferenci ter pri sv. sedežu.

MANJŠINE

Na Palmi de Mallorci so 21. aprila ustanovili Evropsko združenje dnevnikov v manjšinskih in regionalnih jezikih (Minority Dailies' Association - MIDAS). Vanj se je vključilo 25 dnevnikov, ki izhajajo v 11 jezikih v 9 državah. Sedež je pri Evropski akademiji v Bocnu, od koder je tudi predsednik, odgovorni urednik južnotirolskega dnevnika Dolomiten Toni Ebner. V odboru je tudi odgovorni urednik Primorskega dnevnika Bojan Brezigar, ki je bil med pobudniki združenja.

V tednu pred veliko nočjo je bil tradicionalni seminar Mladine evropskih narodnih skupnosti (MENS, z angleško kratico pa YEN), tokrat na Slovaškem. Udeležila se ga je šestčlanska delegacija Mladinske sekcije Slovenske skupnosti in Mladih v odkrivanju skupnih poti iz Trsta. Podpredsednik Matej Susič ni več kandidiral za to mesto, pač pa je ostal urednik glasila YENI.

Na zasedanju v Bocnu je bil Bojan Brezigar 4. maja še za tri leta potrjen kot predsednik Evropskega urada za manj razširjene jezike, ki povezuje sorodne odbore iz 13 držav članic Evropske zveze.

UMRL ŽUPNIK RUDI BOGATEC

V Trstu je 4. maja nenadno umrl župnik na Proseku, zlatomašnik Rudi Bogatec. Rodil se je 26. junija 1925 v Sv. Križu. Ker je bil oče železnar, so ga fašistične oblasti premestile v Ligurijo, z njim pa je šla vsa družina. V semenišču je bil v Savoni, Gorici in Koprju. Posvečen je bil leta 1948 v Trstu. Med vojno, 10. oktobra 1944, je zaradi partizanske sabotaže nemškega skladišča orožja strahotna eksplozija opustošila del Genove. Med 3.000 žrtvami so bili tudi njegov oče in štiri sestrice. Rešili so se on, ker je študiral v bogoslovju v Gorici, in mati ter ena sestra, ki sta se vračali od obiska pri njem.

Rajni Bogatec je služboval kot kaplan v Bertokih, kjer so ga jugoslovanske oblasti kmalu odslovile, v

Rojanu in na Plavjah. Kar 33 let je bil župnik na Kontovelu, nato v letih 1985-91 v Dolini, od takrat do smrti pa na Proseku. Bil je že dekan in predsednik Duhovske zveze ter član raznih cerkvenih delovnih teles. Dolga leta je bil katehet, občasno je pisal o verskih in socialnih problemih.

V duhovno oporoko je zapisal gorečo prošnjo, naj bi verniki bolj sodelovali z duhovniki, bolj skrbeli za človeško in krščansko okolje ter vzgajali svoje otroke "v svobodne Slovence in ponos župnije".

Ob slovesu na Proseku in v Sv. Križu so se slišale besede žalosti in hvaležnosti, oba pogrebna obreda pa sta izzvenela kot priprošnja k Bogu za nove duhovniške poklice.

ŠOLE V ARGENTINI

S prireditvijo 18. marca se je med Slovenci v Argentini začelo novo šolsko leto prostovoljnih sobotnih šol in tečajev. Pri Mariji Pomagaj v Buenos Airesu je bila šolska maša, v dvorani škofa Rožmana v Slovenski hiši pa prireditel. Spregovorila sta predsednik krovne organizacije Zedinjena Slovenija Tone Mizerit in šolski referent ZS France Vitrih. Učenci Rožmanove šole iz San Martina so predstavili igrice.

V letu 2000 je sobotne šole obiskovalo 479 otrok, ki jih je brezplačno poučevalo 107 učiteljic, učiteljev in katehetov (17 rojenih v Sloveniji, 90 pa že v Argentini). Dodati je treba še 86 otrok iz mešanih zakonov, ki ne obvladajo slovenščine in jih na posebnih tečajih uči 21 šolnikov (5 rojenih v Sloveniji, 16 v Argentini).

Na 54. občnem zboru Zedinjene Slovenije 22. aprila v Buenos Airesu je bil Mizerit potrjen za predsednika.

TRETJA ZBIRKA FRANCETA MERKAČA

Koroški psiholog, raziskovalec in književnik France Merkač je izdal svojo tretjo pesniško zbirko z naslovom "trlopitipitoptopa". Spremnio besedo je napisal Miha Vrbcinc. Merkač, ki se je rodil leta 1954 v Šmihelu pri Pliberku, je prvo zbirko (Odtenki razbolele resničnosti) izdal leta 1980, ko je še živel v Salzburgu. Sledila je zbirka Našisti.

VRT "MSGR. MATIJA ŠKABAR"

Tržaška občina je 10. maja poimenovala vrt pri "portiču" v Barkovljah po zaslužnem domačinu, duhovniku, katehetu na Cirilmetodovih šolah in dirigentu msgr. Matiji Škabarju (1876-1966). To je bila dolgoletna želja Kulturnega društva Barkovlje, za njeno uresničitev pa si je v rajonskem svetu vztrajno prizadeval svetovalec Slovenske skupnosti Aleksander Furlan. Ploščo s Škabarjevim imenom je blagoslovil škofov vikar msgr. Franc Vončina, govorili pa so občinski odbornik za kulturo (zdaj poslanec) Roberto Damiani, Vera Poljšak in Aleksander Furlan.

TONE ZRNEC 80-LETNIK

Duhovnik in kulturni delavec, lazarist Tone Zrnc je v Torontu 27. januarja praznoval 80-letnico. Rodil se je v Škocjanu pri Turjaku, posvetili pa so ga leta 1947 v Sieni, nakar je delal v Španiji, Argentini in Čilu, od leta 1959 pa v Kanadi. V slovenski župniji Marije Pomagaj v Torontu je bil deset let kaplan in deset let župnik, od leta 1979 pa dela v novejši slovenski župniji Brezmadežne s čudodelno svetinjo. Ob pastoralnem je opravil izredno pomembno delo na področjih slovenskega pouka v župniji, zbiranja mladine, pevskih zborov in kulturnih prireditev, publicistike, prizadevanja za Baragovo beatifikacijo. Od leta 1982 je urednik mesečnika Božja beseda.

DENTRO TRIESTE

V Trstu so 11. aprila predstavili knjigo Dentro Trieste. Voci e volti di ebrei, greci, sloveni, serbi, croati, ki govori o kulturni prisotnosti naštetih narodnih skupnosti v Trstu. Izdala jo je domača založba Hammerle, uredila pa Cristina Benussi s tržaške univerze. Poglavlja o Slovencih, Srbih in Hrvatih je napisala prof. Patrizia Vascotto.

MILOŠ BUDIN SENATOR

Na italijanskih parlamentarnih volitvah 13. maja je bil izvoljen v senat tržaški politik in vodja Slovencev v stranki Levih demokratov prof. Miloš Budin. Kandidiral je na listi Oljke v goriškem okrožju in za peščico glasov ni bil izvoljen neposredno, temveč iz ostankov.

Miloš Budin se je rodil 31. oktobra 1949 v Saležu, diplomiral na tržaški filozofski fakulteti in postal profesor na tržaškem trgovskem tehničnem zavodu Žiga Zois. Leta 1972 je postal član KPI, soudeležen pa je bil pri preoblikovanju strankine glavnine prej v Demokratično stranko levice, potem pa v Leve demokrate. V letih 1975-95 je bil občinski svetovalec v Zgoniku, od tega dva mandata župan. Bil je tudi predsednik Kraške gorske skupnosti (1978-87). Od leta 1988 do zdaj je bil član deželnega sveta Furlanije-Juljske krajine in zadnja leta njegov podpredsednik.

TORONTO 2002

Kardinal Alojzij Ambrožič, ki je nadškof v Torontu, je na cvetno nedeljo somaševal tik ob papežu v Rimu. Kanadska mladina je namreč slovensko prevzela križ Svetovnega dneva mladih, ki bo prihodnje leto v Torontu.

EUROSCOLA LADINIA 2001

Več kot 500 dijakov, predstavnikov 12 evropskih manjšin, se je zbralo na 6. Evrošoli. Od 2. do 6. maja je bila med Ladinci na Tridentinskem, Južnem Tirolskem in v pokrajini Belluno dežele Veneto. Slovence iz Italije so zastopali dijaki srednje šole na Opčinah.

OSTARELI V ZDOMSTVU

V slovenski župniji Sv. Vida v Clevelandu se po načrtih uresničuje dom za ostarele blizu cerkve.

V Torontu pa so člani Doma Lipa 25. februarja potrdili sklep o povečanju tamkajšnjega obsežnega doma za ostarele, saj na mesto v njem čaka 50 ljudi.

PRIMORSKI SLOVENISTI

Od 19. do 21. aprila so bili v Gorici 12. Primorski slovenistični dnevi. O humorju v primorski književnosti so predavali strokovnjaki z obeh strani meje. Ob 1000-letnici prve omembe Gorice pa je prof. Lojzka Bratuž predavala o slovenskem jeziku v goriški preteklosti. Na občnem zboru Slavističnega društva Trst-Gorica-Videm 14. maja je bila za novo predsednico izvoljena ravno prof. Bratuževa.

ZGODBA O DRUŽINI LAJOVIC

Uspešni slovenski podjetnik in javni delavec v Avstraliji Dušan Lajovic je pred meseci v Sydneyu izdal v angleščini knjigo, ki je obenem zgodovina treh pokolenj njegovega rodu in popis uspešnega nastopanja in inovacij v industriji tub (znamenito je njegovo sodelovanje s proizvajalci zobnih past Colgate-Palmolive) in cevi. Izšla je pod naslovom *Idea, Opportunity and Courage, History of three Generations of the Lajovic Family in the Packaging Industry 1920-2000*.

SLIKAR ROBERT FAGANEL

V Gorici so 23. aprila predstavili knjigi o domačem slikarju Robertu Faganelu. Izšli sta pri založbi Antenore v Padovi in prinašata 70 barvnih reprodukcij ter besedila, ki so jih prispevali Claudio H. Martelli, Italo Soncini, Franc Zalar in Jurij Paljk. Ena je objavljena v slovenščini in angleščini, ena pa v italijanščini in angleščini.

1000 LET GORICE

V Gorici se vrstijo pobude ob 1000-letnici prve pisne omembe Solkana in pa - v pristni slovenski obliki - Gorice. 28. aprila so bile javne proslave. Primorski dnevnik in Novi glas sta dala jubileju velik poudarek, izšla je tudi tematska številka revije Primorska srečanja.

Slovensko numizmatično društvo J. V. Valvasor je s pomočjo Zveze slovenske katoliške prosvete dalo tudi kovati spominsko medaljo. Predstavili so jo 10. maja v Gorici skupno s študijo dr. Petra Štiha o tisočletnici omembe Gorice.

38. LITERARNA NAGRADA "VSTAJENJE" ZA LETO 2000

Dne 10. aprila 2001 se je sestala v Trstu na sedežu Slovenske prosvete, ul. Donizetti 3, komisija zamejske literarne nagrade "Vstajenje", ki jo sestavljajo prof. Lojzka Bratuž, prof. Robert Petaros, prof. Zora Tavčar, dr. Zorko Harej, prof. Neva Zaghet, prof. Diomira Fabjan Bajc in Marij Maver.

Iz lanske izvirne knjižne bere je komisija pregledala 22 del zamejskih in zdonskih avtorjev z letnico 2000. Odločila je, da nagradi publicistko Dorico Makuc iz Gorice za njeno življenjsko delo na področju domoznanstva. Gre za tri knjige, ki jih je avtorica napisala v razponu desetih let: to so *SARDINCI*, ki so izšli z

letnico 2000 pri Goriški Mohorjevi družbi, ter za njeni prejšnji knjigi, *ALEKSANDRINKE* (1993) ter *IN GNOJILI BOSTE NEMŠKO ZEMLJO* (1990).

V teh delih Dorica Makuc ohranja v naši zavesti usodo pozabljenega primorskega malega človeka ter njegovo trpljenje v teku 20. stoletja. S tem je postavila spomenik trdnosti, vztrajnosti in trpljenju slovenskega primorskega življa na naši zahodni meji.

Denar za nagrado je prispevala ZADRUŽNA KRAŠKA BANKA z Opčin.

Podelitev nagrade je bila v ponedeljek, 23. aprila, ob 20.30 v Peterlinovi dvorani v Trstu, ulica Donizetti 3.

Na Golniku je 20. marca umrla priljubljena dolgoletna napovedovalka Radia Trst A Juta Kraševc. Rodila se je 11. marca 1929 v Cerknici. Njen oče je bil odvetnik in notar Ciril, mati pa Tržačanka, igralka in pevka Slava Mezgec. V povojnih letih se je s sestro Deso (1926-88) preselila v Trst, kjer sta obe - kljub težavam zaradi državljanstva - dolgo sodelovali na radiu in na njem naposled dobili zaposlitev. V pokoj je stopila leta 1989.

*D*raga Juta

Tako smo jo ogovarjali, tako smo jo čutili vsi, ki smo bili deležni njenega prijateljstva. To je bil pozdrav ob vsakokratnem srečanju. Vsak zase pa ga je tiho izrekel tudi ob slovesu, ko smo bili zbrani ob njenem grobu v Logatcu na začetku letošnje pomladi.

Juta Kraševc je bila prijetna znanka zelo velikemu številu ljudi, ki pa je po večini osebno niso nikoli srečali. Bila je namreč napovedovalka na tržaški slovenski radijski postaji. Imela je lep glas, kultivirano slovenščino in svojevrstno toplino, ki so jo še posebej lahko zaznavali zlasti mladi poslušalci pravljic ali pa prejemniki voščil pri glasbi po željah. Ob tem in še mnogo pred tem pa je soustvarjala glasbeno podobo postaje kot izvedenka za kvalitetno lahko glasbo.

V njeni družini - in zato tudi v njej sami - sta si podajali roke dve podobi domovine v pestrosti in bogastvu razlik. Oče Ciril je bil ugleden odvetnik v Cerknici, mati Slava Mezgec pa temperamentna igralka in pevka v Trstu, še od časov Narodnega doma. Zato je bila Juta po srcu enako doma v krajih prve mladosti in kasneje ob morju.

Juta Kraševc.

Dolgo je morala čakati na stalno zaposlitev in tudi sicer ni imela lahkega življenja. Toda po svoji poti je hodila z vedrim nasmehom, z dostojanstvom in eleganco resnične dame. Kolegi, ki smo jo imeli radi, se bomo še prav posebno spominjali njenega zvonkega smeha, pristnih izbruhov kratkotrajne jeze in njenega plemenitega tovarišstva.

Naj mi bo dovoljen droben, moj zadnji spomin na Juto Kraševc.

Decembra lani sem bil povabljen k oddaji "Čisti studenci otroštva", v kateri je Loredana Gec svoje goste spraševala o spominih iz najmlajših let. Ob spominu na mater sem omenil njeno lepo petje in ušla mi je glasno izrečena misel, da bi dal

ne vem kaj, da bi spet kdaj slišal neko pozabljeno pesem o pomladi. Komaj se je oddaja - bila je na traku - končala, je pri nas doma zazvonil telefon. Dvignem slušalko - in kaj zaslišim? Pesem. Tisto mojo pesem. Prijeten ženski glas mi je obudil tisto pozabljeno dragocenost: "Ljubi maj, krasni maj, konec zime je tedaj"...

Bila je ona, spominjala se je tiste davne pesmi in mi jo je darovala po telefonu, draga Juta.

Saša Martelanc

ZORKO JELINČIČ: NAD PREZRTJEM IN MITOM

Pri Planinski zvezi Slovenije in Planinskem društvu Tolmin je izšel obsežen zbornik **ZORKO JELINČIČ NAD PREZRTJEM IN MITOM. Ob stoletnici rojstva.**

Gre za zbornik referatov s simpozija, ki je bil v Tolminu 20. maja 2000 pod naslovom **Zorko Jelinčič v slovenski preteklosti.** V knjigi je 20 referatov, ki so jih napisali udeleženci simpozija o Jelinčiču. Tudi sin Dušan je prispeval dve razpravi o očetu. Prvo je začel z besedami: "Jaz, sin Zorka Jelinčiča, sem danes srečen človek, ker si niti v svojih najbolj optimističnih sanjah nisem mogel predstavljati, da bom doživel ta dan. Dan, ki je tebi - mojemu očetu, idealistu, trpinu za narod, dolgoletnemu zaporniku v fašističnih ječah in preganjancu v vseh režimih, končno poklonil tisto, kar ti ni v vseh dolgih letih za tvojega življenja in še dolgo po smrti: simbolično priznanje v obliki doprsnega kipa in ulice v Novi Gorici, potem pa še celodnevni simpozij o tvojem življenju in delu."

Nato spremlja očeta skozi vojna leta, zapore, ženino smrt, upor materini prošnji za pomilostitev, skrb za družino.

Dalje je zapisal: "Iz uradnih policijskih virov je razvidno, da poleg tega, da nisi nikoli hotel prositi za pomilostitev, tudi nisi nikoli, niti med mučenjem, izdal niti enega imena sodelavcev in da si vedno prevzel vso odgovornost nase. »Jaz sem edini krivec!« si stalno trdil."

Pišejo, da so med zasliševanjem na stežaj odprli okno, kot da bi mu hoteli reči: "Sedaj pa skoči, da bo vsega konec!" V pismih je tolažil domače, jim prigovarjal k upanju na boljše čase in jim vlival poguma.

Leta 1918-19 se je vpisal na univerzo v Ljubljani, toda že v šolskem letu 1922/23 se je s prijateljem Klementom Jugom prepisal na univerzo v Padovi. Nastopil je službo pri Zvezi prosvetnih društev v Gorici, istočasno je bil tajnik dijaškega društva Adrija v Gorici. Obe nalogi je odlično opravljal. Ker je veliko hodil na deželo, ga je policija pogosto počakala kar na cesti in ga spremila v mesto.

16. marca 1924 je bil na vrhu Porezna ustanovljen ilegalni planinski klub Krpelj, ki je prevzel vlogo nosilca planinske dejavnosti v Posočju in raziskovalca kraškega podzemlja. To leto je prineslo tudi tragične dogodke. Najprej se je ubil v severni triglavski steni Klement Jug, potem je umrl Jelinčičev oče. Zorko Jelinčič je moral zapustiti šolo in skrbeti za številno družino. V Gorici se je predal buditeljskemu političnemu in narodnemu delu.

Kot tajnik Adrije je pripravljaval vsakoletne izlete, ko pa so leta 1926 razpustili vsa slovenska društva, so namesto njih ustanovili srenje, ki so nadaljevale ilegalno delo. Sredi septembra 1927 je bil na Nanosu ustanovni sestanek ilegalne protifašistične organizacije **Tigr**. Udeležili so se ga Dekleva, Sardoč, Šavli, Vadnjal in Jelinčič.

Čeprav se je junija 1928 ponesrečil, je delal pri Goriški Matici in navezal tesnejše stike s Fanico Obidovo. Bila je podjetna, nadarjena in delavna in z njo se je sredi julija 1929

poročil, istočasno se je preselil na njen dom v Bukovem pri Cerknem.

Tedaj so začeli delati atentate na šole, ki so jih šteli za potujočevalnice, na svetilnik zmage v Trstu, na dnevnik "Il Popolo di Trieste" idr. Jelinčiča so med prvimi aretirali in ga zaradi "sistematičnega dela proti Italiji s hujskanjem mirnega slovenskega prebivalstva po političnih društvih" kaznovali z dveletno konfinacijo na domu pod "stalno policijsko kontrolo". Enako kazen so dvajset dni kasneje izrekli tudi ženi Fanici. 13. marca 1930 so ga za dva meseca zaprli v Koprno, nato v Regina Coeli v Rimu. Tudi ženo Fanico so za eno leto poslali v Južno Italijo.

Leta 1937 so Jelinčiča obsodili na 20 let ječe, vendar so mu po raznih pomilostitvah zmanjšali kazen na devet let. Marca 1939 so ga izpustili. Ko se je vrnila tudi žena s hčerko Rado, so se naselili na Faničinem domu. Začelo se je redno življenje, toda Fanica je ob rojstvu druge hčere Jasne 4. aprila 1940 umrla. Jelinčiča so kot nevarnega človeka zaprli v južni Italiji. Šele s kapitulacijo Italije se je končala Jelinčičeva kalvarija.

Imenovali so ga za člana predsedstva Pokrajinskega narodnoosvobodilnega odbora za Slovensko Primorje in Trst in vrnil se je v Trst. Postal je predsednik Gregorčičeve založbe, več vlog je prevzel v Slovenskohrvaški prosvetni zvezi. V letu 1948 se je poročil s prof. Danico Žunovo in rodila sta se jima sinova Zlatko in Dušan. Pridno je raziskoval, samo v letih 1947 do 1954 je napisal 200 razprav in člankov, vsaj še enkrat toliko pa v naslednjih letih. 13. julija 1965 ga je v Trstu vzela smrt.

V uvodni razpravi **Mejniki življenja** je po letnicah podano vse Jelinčičevo delo: spisi, službe, funkcije, ki jih je opravljal, zapori, v katerih je bil, skratka, vse Jelinčičevo življenje in delovanje, ki je bilo izredno bogato, razgibano, vedno v korist slovenskega naroda.

Žarko Rovšček je prispeval važno razpravo **Krpelj in Jelinčič**, v kateri je opisal ustanovitev ilegalnega planinskega kluba Krpelj dne 16. marca 1924. Klub je odkrival kraške jame in jih opisoval v Koledarju Goriške Mohorjeve družbe in drugod.

Gorazd Bajc je opisal Jelinčičevo goriško obdobje (1924-1930), ko je deloval predvsem v prosvetnih društvih. Toda 4. novembra 1926 so vdrli fašisti v društvene prostore in popolnoma uničili opremo v treh sobah. Jelinčič je že naslednji dan nadaljeval z delom, organiziral pa je še skupne srenjske izlete, ki so nudili priložnost za skrivne prireditve in zborovsko petje. Jožek Štucin je opisal Fanico Obidovo, njeno življenje in delo. Branko Marušič je v obširnem govoru ob odkritju spominske plošče leta 1986 izčrpno označil njegovo delo. Robert Petaros je označil Jelinčičevo delo na področju toponomastike. Nevenka Troha in Milan Pahor pa obravnavata Jelinčičevo delo v Trstu od 1945 do 1965. Samo Trohova je navedla kar 418 naslovov Jelinčičevih tiskanih del v njegovi Bibliografiji.

Knjiga je primerno ilustrirana.

knjige

**A. CENDON, L. DILENA,
G. TURZI, CARSO:
DUE LINGUE UN ALTIPIANO**
Tržič, Ed. della Laguna,
2000 - 258 str.

Pred časom je tržiška založba Edizioni della Laguna izdala trojezično knjigo **Carso. Due lingue, un altipiano oziroma**, v slovenskem prevodu, **Kras. Dva jezika na eni planoti**. Knjiga je v celoti napisana v slovenščini, italijanščini in angleščini.

Avtorji so trije italijanski ljubitelji Krasa in sicer Aline Cendon, Loris Dilena in Giuseppe Turzi: v preteklosti so vsi trije že izdali različne publikacije, v glavnem s področja naturalističnega raziskovanja Istre in Dalmacije.

Tokrat so ti italijanski raziskovalci združili svoje moči in se posvetili Krasu, planoti, ki je bogata tako na naravnih pojavih kot na zgodovinsko-kulturni ravni, saj se tu prepletata slovanski in romanski svet. In prav z namenom, da bi ta večplastnost prišla do izraza, so avtorji izbrali naslov **Kras. Dva jezika na eni planoti**.

Spremni besedo je prispevala astronomka Margherita Hack, ki je želela izpostaviti predvsem pomen, ki ga Kras ima za znanost: v ta namen Hackova seznanila bralca z vrsto znanstvenih ustanov, ki imajo sedež na Krasu; tu lahko zasledimo miramarski Mednarodni center za teoretsko fiziko in padriški Sinhrotron ter obmorski Center za biotehnologijo in nabrežinski Laboratorij za morsko biologijo.

Spremni besedi sledita dva obsežnejša razdelka: najprej nam avtorji predstavijo geomorfološke značilnosti Krasa, pojav burje, rastlinski in živalski svet ter domačo prehrano in običaje; v drugem delu knjige pa so zbrane resnično lepe slike, ki sta jih Loris Dilena in Giuseppe Turzi posnela na Krasu ob različnih letnih časih; tu zasledimo kar nekaj zanimivosti: ostanke utrdb iz Prve svetovne vojne, kraške portale, prizore s Kraške ohceti, Kraško hišo in

podobno. Znotraj besedila se pogosto pojavljajo odlomki iz del Marije Mijot, Cirila Zlobca, Mirana Košute, Borisa Pahorja in drugih slovenskih besednih ustvarjalcev; ob teh pa zasledimo tudi nekaj italijanskih imen, med temi Giuseppeja Ungarettija, Scipia Slataperja in Gianija Stuparicha.

Ob vsem tem pa ne moremo spregledati dejstva, da zelo moteče učinkuje poitalijančena imena slovenskih krajev, saj Cendonova, Dilena in Turzi v italijanskem besedilu dosledno uporabljajo imena Duttogliano, Aidussina, San Daniele del Carso, Comena in druga.

Celotno besedilo je prevedeno v sloveščino in angleščino, kar je sad truda Mirjam Levstik in Marka Bradyja. Žal je v slovenskem prevodu nekaj spodrsnjajev glede slovenskih imen: italijanski Sagrado je v slovenščini Zagraj, ne pa Zagradec; t.i. Grotta dell'Orso je v slovenščini Gabrovska pečina; Grotta Azzurra ima slovensko ime Pečina na Leskovcu; Grotta Romana pa je znana kot Golobinka.

Ob branju knjige **Carso. Due lingue, un altipiano** sem se spomnila besed, ki jih je pesnik Marko Kravos izrekel ob decembrski predstavitvi te publikacije na Opčinah: Kravos je takrat izrazil svoje pomisleke glede akritičnega gledanja na kraško pokrajino; poudaril je namreč, da izključno estetsko občudovanje Krasa in bivalne kulture njenih prebivalcev lahko privede do romantične zamaknjenosti, ki prezre ostrino Krasa, težke življenjske pogoje kraških ljudi in njihov vsakdanji boj za preživetje. In res: v knjigi bomo zaman iskali sociološki ali gospodarski prikaz stanja na Krasu, ker je vse usmerjeno v slikovite pejsaže - a kaj, ko Kras ni le simfonija jesenskih barv, idiličen pogled na vasi ali obujanje tradicije Kraške ohceti.

Zanimivo je tudi to, da se današnja dva jezika kraške planote v resnici pojavita le v naslovu: v knjigi namreč ni besede o slovenski prisotnosti na Krasu, pojavijo se le nekateri domači izra-

zi v povezavi z domačo kulinariko oziroma s Kraško ohceto; vendar nikjer ne piše, da so to slovenske besede. Morda je dvojezičnost v naslovu mišljena le kot delitev Krasa na italijansko in slovensko stran meje, ne pa kot priznanje slovenskim ljudem, ki so se prvi udomačili na tem lepem, a zahtevnem področju.

Neva Zaghet

**EVELINA UMEK:
SPREHOD Z BARONOM
IN DRUGIMI IMENITNIMI
SLOVENC**

Trst, Mladika, 2000 - 75 str.

Tržaška založba Mladika je prav ob koncu lanskega leta izdala najnovejšo knjigo Eveline Umek z naslovom **Sprehod z baronom in drugimi imenitnimi Slovenci**. Avtorica je znana tržaška pisateljica, ki je sestavila že več knjig za otroke, med katerimi prednjačijo zgodbe o Radovednem Tačku. Evelina Umek pa je tudi prevajalka iz italijanščine. Dolgo let je živela v Ljubljani, kjer je bila zaposlena najprej v založništvu, nato pa še na RTV Slovenija.

Knjiga **Sprehod z baronom in drugimi imenitnimi Slovenci** se predstavlja kot svojevrsten vodnik po tržaških zgodovinskih poteh: vendar je treba takoj poudariti, da to ni učbenik, pač pa prijetna pripoved o slovenskem deležu pri oblikovanju tržaške zgodovine; avtorica na nevsiljiv način obdela vse pomembnejše trenutke in like te preteklosti.

Evelina Umek si je najprej zamislila okvirno pripoved, v kateri se seznanimo z dvema najstnikoma, Igorjem in Alenko, ki preživljata počitnice na Opčinah. Na svojem potepanju po tržaških ulicah naletita na zanimivega gospoda, ki se jima predstavi kot baron Žiga Zois. V njegovi družbi se Igor in Alenka sprehajata po Trstu in v zgodovinsko kronološkem zaporedju izvesta marsikaj zanimivega o slovenski prisotnosti v mestu; baron jima naj-

prej predstavi nastanek Trsta ter obdobje rimske prisotnosti v naših krajih in beneške nadvlade. Nato se začne galerija slovenskih likov, kjer nas Evelina Umek seznanja s tržaškim postankom Primoža Trubarja in razvojem protestantizma; zatem srečamo še slikarja Jožefa Tominca, pisatelja Ivana Cankarja, arhitekta Maksa Fabianija in veliko drugih. Pri vsakem liku avtorica ne pozablja na živ zgodovinski okvir, tako da se bralcu vtisne v spomin ne le ime posameznega slovenskega intelektualca in umetnika, temveč tudi obdobje, v katerem je živel. Da bi ji to čim lepše uspelo, si Evelina Umek pomaga z domiselno zvižajo: monokel, ki ga ima baron Zojs pri sebi, je namreč posebne vrste - kdor vanj pokuka, vidi Trst takšnega, kakršen je zgleдал v posameznem obdobju njegove zgodovine.

Pripoved Eveline Umek se zaključuje z usodnim letom 1920, ko so plameni uničili Narodni dom: lepo bi bilo, ko bi avtorica poskrbela še za drugo knjigo, ki bi obravnavala dogajanje v 20. stoletju; nedvomno pa bi se Evelina Umek, v tem slučaju, znašla pred zahtevnejšo nalogo, da se na nevsiljiv način dotakne nekaterih še odprtih vprašanj tržaške polpretekle zgodovine.

Knjigo **Sprehod z baronom** bogatijo zaključni razdelek z osnovnimi podatki o slovenskih likih, ki jih Evelina Umek omenja, dalje še fotografije Andreja Kajzerja, originalne slike iz zgodovinskih arhivov in lepe ilustracije Žive Pahor, ki je v zamejski publicistiki že znana po svojem umetniškem talentu: gotovo se je spominjajo mladi bralci revije **Galeb**, saj je Pahorjeva prispevala ilustracije za marsikatero rubriko. Ob vsem lepem pa ne morem mimo dejstva, da ni naveden vir slik, ki jih je Evelina Umek našla v zgodovinskih arhivih: ob skrbno sestavljeni vsebini, ki jo je zgodovinsko pregledal prof. Samo Pahor, bi namreč pričakovali tudi ta podatek.

Knjiga Eveline Umek **Sprehod z baronom** šteje le 75 strani, vendar je vsebinsko izredno bogata: primerna je kot darilo mlademu radovednemu bralcu, vendar z veseljem jo bo vzel v roke vsakdo, ki bi rad na prijeten način osvežil svoje znanje o tržaški zgodovini in ob tem naletel na številne, doslej morda neznane podatke.

Neva Zaghet

BISERI POLJSKE IN SLOVENSKE LJUBEZENSKE LIRIKE

V sredo, 18. aprila 2001, ob 19.30 je bil v veroučni dvorani župnijskega urada v Lescah svojevrsten kulturni večer, posvečen poljski in slovenski ljubezenski liriki. Prireditev je organiziralo društvo slovensko-poljskega prijateljstva, ki deluje že četrto leto in ima sedež v Ljubljani. Gospod Milan PIRKER je povezoval program in predstavil poljske in slovenske pesnike od romantike do danes, njihova dela je recitiral igralec Boris JUH. Za glasbeno popestritev sta poskrbela domača zbor - mešani cerkveni pevski zbor in novoustanovljeni pevski zbor Triglav. Prisotne je pozdravil tudi predsednik društva gospod Janusz KLIM in tajnik društva gospod Janez ROZMAN, ki je poskrbel tudi za prodajo prevodov pesnitev nekaterih poljskih avtorjev. Ob koncu se je sestra frančiškanka Marijinih misijonark Krystyna OLSZEWSKA v prisrčni mešanici poljske slovenščine zahvalila za to prireditev društvu, vsem sodelujočim, župniku gospodu Štefanu Babiču in obiskovalcem. Večer se je prijeto zaključil z družabnim srečanjem.

Ivanka Korošec

OB KNJIGI, KI JO JE SPODBUDILA TISOČLETNICA PRVE OMEMBE GORICE

Kdor tudi površno pozna delo pisatelja Ivana Preglja, ima verjetno v spominu naslov ene njegovih sicer manj razglašanih knjig - **Zgodbe zdravnika Muznika**. Knjiga je izšla leta 1923 pri založbi Goriška matica v Gorici, vendar pa se je Pregelj k temu svojemu junaku vrnil še dvakrat, in sicer leta 1925 z novelo **Runje**, leta 1929 pa s ciklom štirih novel **Zdravnika Muznika štiri vigilije**.

Ta njegov literarni junak ni bil izmišljen. Anton Muznik je bil zgodovinski človek z letnico rojstva in smrti (1726-1803), rojen v Sv. Luciji, danes Mostu na Soči, torej Pregljev rojak, po poklicu cesarski zdravnik in je kot zdravnik lep del svojega življenja preživel v Gorici. Tam je leta 1781 izdal v latinščini knjigo *Clima Goritiense - Goriško podnebje*, pri kateri se je navdihovala tudi Pregljeva ustvarjalna fantazija.

Muznikovo knjigo je že leta 1972 prevedel v slovenščino znani latinist prof. Silvo Kopriva, a izid je dočakala šele lani, in to po zaslugi ne književnega, ampak medicinskega foruma - Inštituta za zgodovino medicine Medicinske fakultete v Ljubljani.

Nekaj besed o samem Muzniku, preden predstavimo vsebino knjige. Iz eseja slavista dr. Marjana Dolgana **Zdravnik Anton Muznik v prozi Ivana Preglja** lahko prevzamemo sledeča skopa biografska dejstva: Muznik je bil tolminskega kmečkega rodu, šolal se je na Kranjskem in na Dunaju, kot zdravnik je dvakrat zdravil kugo v Transilvaniji, poročil se je s hčerko dunajskega trgovca in imel več otrok, kot vojaški zdravnik je sodeloval v avstrijsko-pruskih vojnah, zadnjih štirideset let življenja pa preživel kot prvi deželni zdravnik ali protomedik v Gorici.

Preden gremo k vsebini knjige, je vredno navesti, da povohamo duh časa, samo naslovnico, ki pa seveda v latinščini zveni še bolj svečano kakor v slovenščini: **GORIŠKO PODNEBJE** napisal **ANTON MUZNIK**, svetega cesarsko-kraljevega apostolskega veličanstva zdravstveni svetnik, združenih knežjih grofij **GORIŠKE** in **GRADIŠČANSKE** vrhovni zdravnik. Iz dodatne samopredstavitve naj dodamo še besede: "**Član slavne cesarsko kraljeve Kmetijske družbe v Gorici in Goriške arkadijske kolonije ter član Akademije znanosti v Roveretu.**"

Gre torej za človeka visokega družbenega staleža in bogatih življenjskih izkušenj. In, dodajmo, široke izobrazbe, z obzorjem, ki presega njegovo poklicno stroko - medicino.

Že pogled na kazalo knjige pokaže, da je naslov **Clima Goritiense** - Goriško podnebje več kot omejevalen.

Prvo poglavje: o imenu, zemljepisni legi mesta Gorice in vse dežele. Drugo poglavje: o letnih časih. Tretje poglavje: o vetrovih. Četrto poglavje: o vodah. Peto poglavje: o zemlji. Šesto poglavje: o življenju prebivalcev, o njihovem značaju in lastnostih. Sedmo poglavje: o astronomiji. Osmo poglavje: o goriškem podnebju in endemičnih boleznih. Deveto poglavje: o zdravljenju endemičnih in drugih bolezni. Deseto poglavje: o vinu. Enajsto poglavje: o različnih stvareh. Dvanajsto poglavje: o kužnih boleznih goveje živine.

Gre torej, kot vidimo, za človeka z odprto naravnostjo duha. Pri citiranju avtorjev se Muznik ne omejuje na priljubljenega klasičnega Hipokrata, ampak tudi na druge vire, vključno s Svetim pismom.

Izdaji te knjige ne bi bili pravični, če ne bi poudarili deleža, ki ga je imela pri njej skupina kulturnikov različnih strok. Na prvem mestu bi omenili mag. Zvonko Zupanič Slavec, ki je prispevala zajetno strokovno študijo **Goriški medikus Anton Muznik in medicina**. Kot drugega bi omenili zgodovinarja dr. Branka Marušiča, avtorja dveh sestavkov: **Izbor bibliografskih objav o dr. Antonu Muzniku ter Zdravnik dr. Anton Muznik**. Slavist dr. Marjan Dolgan pa je, opirajoč se tudi na dr. Koblarja, prispeval že omenjeno študijo **Zdravnik Anton Muznik v prozi Ivana Preglja**.

Naj na kraju strnemo svojo oceno: gre za dragoceno izdajo, na vsestranski kulturni višini, ki pomeni tudi častno opozoritev na imeni dveh velikih Primorcev, od katerih je prvega, Muznika, skušal zabrisati čas, drugega, Preglja, pa antihumanistični režim.

A. R.

GABRIJEL DEVETAK: EVROPSKI MARKETING STORITEV **Globalizacija, strategija, mednarodno sodelovanje, intelektualna lastnina, internet, ustvarjalnost**

Ob koncu prejšnjega leta je pri Založbi Moderna organizacija v Kranju izšla strokovna knjiga s področja marketinga **EVROPSKI MARKETING STORITEV** (393 strani); delo je izpod peresa uglednega primorskega ekonomista in profesorja na več ekonomskih fakultetah v Sloveniji, prof. dr. Gabrijela Devetaka, ki ga poznajo tudi bralci naše revije.

V času splošne globalizacije in še zlasti priprav Slovenije na polnopravno članstvo v Evropski zvezi je zelo pomembno (s)poznati filozofijo in prakso marketinga, še zlasti glede na storitve. V knjigi nam avtor predstavlja evropsko okolje, globalni trg ter marketing. Tu se tudi seznanimo z oblikovanjem ustrezne strategije, segmentiranjem ter pozicioniranjem tržišča. Glede na vse to razvijamo izdelke ter druge prvine celotnega marketinškega

spleta. Pri tem pa ni mogoči obiti marketinškega informacijskega sistema, informacijskega sistema o raziskovalni dejavnosti (SICRIS) in ne mimo tržnih raziskav. Knjiga govori o politiki storitev, prodajnih pogojih, tržnih poteh in promociji, kakor tudi o tržnem komuniciranju. Avtor se posveča tudi organiziranosti sektorja za marketing in pripravi izvajanja in nadziranja tržnih aktivnosti, tako v Sloveniji kot tudi v tujini.

Avtor govori o timskem delu in sodelovanju številnih strokovnjakov, z namenom da bi dosegli ustrezne uspehe ter poslovne rezultate. Posveča se elektronskemu poslovanju ter internetu in marketingu ter navaja tudi veljavno zakonodajo.

Posebno poglavje pisec posveča intelektualni lastnini in marketingu, kamor spadajo avtorske pravice in industrijska lastnina.

Tista podjetja oz. organizacije, ki so s svojo ustvarjalnostjo, pretehtano organiziranostjo in marketinškimi prijemi dosegla poslovno odličnost, so našla kupce oz. naročnike po vsem svetu, tudi v ZDA in Evropski zvezi. Omenja še najpomembnejše ustvarjalce na področju znanosti in tehnologije, slovenske izumitelje itd. Pomembni pa so tudi praktični primeri, ki bodo v pomoč podjetnikom, managerjem in obrtnikom.

Knjigo sta laskavo ocenila ugledna marketinška strokovnjaka, zaslužni prof. dr. Bogomir Deželak z Ekonomske fakultete v Mariboru, ter prof. dr. Vekoslav Potočnik z Ekonomske fakultete v Ljubljani.

Knjiga je brž po izidu vzbudila veliko zanimanje, še zlasti med študenti managementa, pa tudi drugi strokovnjaki "iz prakse" radi posežejo po njej, saj je posodobila vedenje s področja managementa in marketinga.

Zainteresirani jo lahko naročijo pri založniku, tj. Založba Moderna organizacija, Kidričeva 55a, Kranj (tel. 00386 (0)4 2374 200), stane pa 9.800 SIT.

Jože A. Hočevar

ZBORNİK OB 80-LETNICI LJUBLJANSKE TEOLOŠKE FAKULTETE

Študij teologije na Slovenskem se ga daleč v leto 1619, se pravi na začetek reformacije. Univerzitetni status pa je zadobil ob ustanovitvi univerze v

Ljubljani v prvih letih prve Jugoslavije. Takrat je teološka znanost dobila svojo fakulteto. Sploh je teološka fakulteta bila poleg filozofske, pravne, medicinske in tehnične fakultete soustanoviteljica Univerze v Ljubljani. Lani je praznovala svojo osemdesetletnico. Ob tej priliki je izšel zbornik, zaradi svojega obsega in vsebine več kot vreden predstavitev.

Po prvotnem načrtu naj bi v zborniku, kot pravi v **Spremni besedi** urednik publikacije dr. Janez Juhant, posamezne fakultetne katedre razgrnile perspektive in probleme svojega nadaljnega znanstveno-pedagoškega delovanja. Zamisel je zorela eno leto, a je bila v zborniku, o katerem govorimo, le delno uresničena. Iz prvotnega znanstveno ambicioznega načrta je nastal vsebinsko raznolik zbornik, ki kljub temu odslikava dosedanje aktivnosti posameznih kateder, od dogmatске do kanonske in svetopisemske. Prvotna zasnova zbornika je merila tudi na širši evropski projekt, ki ga pripravlja Evropsko združenje katoliških teologov: to bo namreč letos priredilo v Gradcu in Mariboru simpozij o vlogi in perspektivi teologije v družbi in Cerkvi. Še preden gremo k predstavitvi vsebine zbornika, naj omenimo, da je že omenjeni dr. Juhant zanj prispeval razmišljanje **Teologija med družbo in Cerkvijo**. V njem navaja tri vodila za delovanje teologije v razpetosti postmodernega sveta, kakor jih je formuliral Ernst Sandriesser: 1. Dialog z moderno družbo je nevaren in naporen, vendar vere brez dvomov ni in tudi teologije brez intelektualnega tveganja ne; 2. Manj gre za tradicijo kot za inovacijsko krizo, manj za krizo teologije kot za krizo prakse v Cerkvi danes; 3. Intenzivno se je treba ukvarjati s sodobnim svetom, da bi prišli pri delovanju v tem svetu do novih modelov.

Pozdravno besedo zborniku je napisal dekan fakultete dr. Anton Stres. Vsebinsko pa je zbornik tako obsežen, da bo mogoče izpostaviti samo nekatere pomembnejše prispevke. Med temi vsekakor prednjači po svoji kulturni širini esej graškega slovenskega teologa Karla Woschitza **Cogito et Credo**, v katerem razgrne problematiko odnosa med razumom in vero od Descartesa do sodobnih mislecev, med katerimi ne manjka niti Umberto Eco. S problemom položaja teologije v

dobi pluralizma se spoprijema Avguštin Lah z esejem **Nov družbeni položaj** - izziv za teologijo. Na področje dogmatike sega Ciril Sorč s člankom z latinskim naslovom "**Fides christianorum in Trinitate consistit, vera kristjanov sloni na Trojici**". Znani psiholog Kristijan Gostečnik je prispeval zanimiv esej **Psihoanaliza in jezik**, v katerem upošteva tudi nevropsihološke raziskave. **Ali religija pozna človeka?** je vprašanje, ki si ga je s svojim člankom zastavil Anton Mlinar, medtem ko o **Vzgoji za estetiko** razmišlja Slavko Snoj. Daljše razmišljanje o vprašanju vloge ženske v Cerkvi je prispeval Stanislav Slatinek in ga razčlenil v naslednje točke: sodelovanje žensk pri oznanjevanju, pri bogoslužju in pri vodstvu. Edina ženska sodelavka zbornika je Julka Nežič, ki je prispevala sestavek **Besedila za ljudsko bogoslužje**. Svetopisemskega področja sta se dotaknila dva avtorja: Marjan Peklaj s prispevkom **Slovenske svetopisemske študije v zadnjih nekaj letih** ter Miran Špelič s člankom **Mesto patrološkega, pedagoškega in raziskovalnega dela danes**. Na zgodovinsko področje pa je segel en sam sodelavec zbornika Metod Benedikt, ki je prispeval sestavek **Nekateri novejši pogledi na zgodovino Cerkve**, v njem pa si zastavlja zanimiva vprašanja kakor: Ali sekularizacija in dekerikalizacija nujno pomeni tudi razkristjanjenje?

Zborniku je na koncu dodano zelo koristno Imensko kazalo.

Publikaciji dajeta vtis večjezične pisanosti angleščina prvih dveh sestavkov (angleški so tudi povzetki posameznih prispevkov) ter nemščina eseja koroškega teologa Karla Woschitza.

Naslov dvesto strani obsegajoče publikacije: **TEOLOGIJA NA PRELOMU ČASOV - Zbornik ob 80-letnici Teološke fakultete**.

A. R.

FRANCE PAPEŽ: IZBRANE PESMI

Pred kratkim je izšla pri Celjski Mohorjevi lična knjižica z letnico 2001 v opremi mlade argentinske rojakinje Zalke Arnež. Pesniška zbirka z izborom iz obsežnega pesniškega opusa enega naših najboljših emigrantskih

pesnikov je izšla v zbirki Žerjavi, namenjeni zamolčanim in pozabljenim poetom, česar pa za Papeža ne bi mogli reči povsem upravičeno, saj je objavljala tudi v Celovškem Zvonu, dobil za svojo drugo pesniško zbirko leta '86 tržaško literarno nagrado Vstajenje, bil leta '88 sprejet v Društvo slovenskih pisateljev v Ljubljani, sodeloval z intervjujem z našo tržaško radijsko postajo, objavljala v Janežičevem zborniku Dom in svet v Mariboru, seveda pa si je kot urednik buenosaireskega Meddobja tudi dopisoval s sodelavci revije po vsem svetu. Vsekakor spada med najzlahtnejša peresa ne le emigrantske, ampak vseslovenske literature. Po rodu Belokranjec iz Kota pri Semiču, letnik 1924, je po krajšem partizanskem obdobju prešel po italijanski kapitulaciji kmalu na domobransko stran in ostal do konca vojne v Ljubljani, od koder je preko Koroške in Italije, kjer je vmes končal gimnazijo, emigriral v Argentino. Večino let je delal v knjigovodstvu velike tovarne, vmes doštudiral filozofijo na Katoliški univerzi v Buenos Airesu, prevajal, pisal eseje, prozo, poezijo, predaval in slikal. Samostojno je izšla leta 1957 njegova pesniška zbirka OSNOVNO GOVORJENJE, leta 1977 prozno delo Zapis iz zdomstva, leta 1985 pa pesniška zbirka DVA SVETOVA. Prevajal je iz več jezikov, največ poezijo Eliota in Valerija. Sam je pisal tudi v španščini, pripravil je antologijo slovenskega zdomskega pesništva z uvodno študijo, v njegovem uredništvu in z njegovo spremno besedo so izšle leta '76 Balantičeve pesmi. Skratka, bil je neutrujen kulturni delavec na mnogih področjih. V slovenski osrednji literaturi pa bodo nedvomno ostali vsaj nekateri deli proze, izbrani iz Zapisov iz zdomstva, s čudovitimi pejzaži južnoameriške pokrajine in z zlahtnimi razmišljanji o slovenskem zdomstvu. V prvi vrsti pa seveda obe pesniški zbirki, predvsem pesmi iz zrelejših in zadnjih let, kjer mu je redko in izjemno izkustvo slikovite tujine in emigrantske usode - ob izjemni občutljivosti njegove psihe - odkrivalo vedno nove razsežnosti njegovega svojsko pojmovanega zdomstva, kot ga je izrazil že v samem naslovu druge zbirke - Dva svetova. V oba svetova je bil kot eden redkih piscev globoko in - kot pravi - pozitivno vključen.

Ta vulkanski delavec v kulturi je tako pisal tudi o avtorjih v Sloveniji, kar dokazuje, da je bil pozoren na vse, kar se je dogajalo v domovini na tem področju. Naj omenim, da sem ga pred leti v Buenos Airesu tudi osebno spoznala, obiskala njegov dom v okraju Karapačaj, spoznala njegovo ženo, Slovenko, dva sinova in hčerko, ter ga slišala predavati v slovenskem središču velemesta, v Slovenski hiši. Bil je na videz tih in nežen; zadržan je bil tudi v intervjuju, ki sem ga pripravila z njim za svojo knjigo Slovinci za danes. Ko pa je tam predaval, je bil - podobno kot v svojem pisanju -, svetovljan: široko razgledan, živahne besede, hkrati poet in mislec ter romansko očarljiv. Ob tem je človek pomislil: ta na pogled kmečki človek počasnih kretenj in resnobne besede bi bil v domovini ostal najbrž prav tak. Ekso tična dežela, velemesto, travmatična emigrantska izkušnja, odprtost kulturnim tokovom in romanski svet so mu dali povsem drugačne duhovne razsežnosti in široka obzorja ter pridali njegovi osebnosti svetskost in besedno gibkost z nekaj južnjaškega šarma. Žal je France Papež kmalu zatem, leta '96, umrl za rakom, še poln načrtov.

Preden spregovorim o njegovi poeziji, naj omenim, da je zbirko uredil in časovno preglednico napisal urednik Žerjavov prof. France Pibernik. Ob njegovi sicer znani izredni natančnosti me je začudilo, da mu je ostalo neznanih troje podatkov; najprej ne omeni edine nagrade, ki jo je pesnik Papež kdaj prejel, namreč nagrade Vstajenje v Trstu. S to nagrado je v zvezi tudi moj esejček o Papeževi poeziji v Celovškem Zvonu. Manjka tudi podatek, da je v obsežnem delu o slovenski književnosti v Južni Ameriki, ki smo jo pripravili za SAZU, tudi prikaz Papeževe proze. Prav tako pa je njegova proza izšla tudi v antologiji Pod Južnim križem. Če bi torej kdo črpal podatke o Papežu samo iz te knjige, bi mu ušlo nekaj podatkov, ki bi ne smeli manjkati.

Spremno besedo h knjigi je napisala dr. Helga Glušič. Vanjo je vključila tako pesnikovo življenje in delo kot tudi analizo celotne njegove poezije. V njej razbira predvsem tri osnovne izpovedne kroge: Besedo, Dom in Ogenj. Odlično poantira vse tri elemente: Besedo kot temeljno vez med

ljudmi in kot orfejevsko oživljajočo moč. Dom kot pesniško vodilo prikaže avtorica predvsem skozi nekaj izbranih citatov, najbolj pa poudari Ogenj: otroštvo - s pastirskimi ognji - kot tovarištvo; ogenj gorečih vasi med vojno, ogenj domačnosti sredi tujine - in ogenj ustvarjalnega navdiha. Pa še preroški ognji prihodnosti, v katero pesnik zaupa; res izčrpen esej.

Ker mi je pesnik tako po svoji liričnosti kot po svoji motiviki in duhovni naravnosti posebej blizu, se mislim njegovi poeziji sami posvetiti v enem prihodnjih zapisov za to rubriko. Prva zbirka, Osnovno govorjenje, nima še izrazite Papeževe note; ostaja pri predvsem refleksivnih zapisih in malce abstraktnem slogu. Nekoliko poznejše pesmi pa že nosijo pečat njegove miselno poglobljene in občutenjsko močno doživete lirike. Naj nanizam nekaj takšnih utrinkov, izbranih iz širšega konteksta. Recimo tegale:

"Na tej višini in v tej polnosti iščem zdaj v velikih krogih lego sonca in potrební naklon proti večnosti."

Pa tale zapis s samotnega potepanja po velemestu:

"Hodil sem zdamsko po cestah. Tako sem šel, utopljen v molk, proti času in proti lastnemu nemiru..."

Ali tale pretresljiva misel na smrt: *"Radostno je čakanje končne jasnine, zrelosti in počitka - kot kadar prekrije jesensko nebo vse."*

V njegove pesmi vstopa tudi sodobna odtujenost:

"Človeka boli ta novi svet, v katerem ostaneš sam, odtujen, kakor v bolezni."

Vmes najdeš kakšno ljubko podobo o njegovih otrocih:

"Kje so otroške glave, ki so kipele in počivale, božansko mirne, med temi ograjki."

Pretresljiva je njegova povezanost s Slovenijo:

"Tu sem postavil dom in si uredil vrt, ki sem ga v desetletjih poslovenil."

Ali tale božični utrinek:

"V svetli atlantski zdamski ravnini se mi vsak december kar sama naredi slovenska pokrajina. Grem po borovce in smrečje,

veje postavim v božični kot, med kámenje in peščino - in že je tu kraški svet, po roško temán in skrivnosten - svet mojih ljudi."

Najpretresljivejši pa je takrat, ko povezuje novo domovino s tragično izkušnjo emigrantskih usod:

"Govorili smo o usodi, kako je biti zdóma, skušali doumeti skrivnost prelite krvi in prestane groze pekla..."

Celotnemu pesniškemu portretu Franceta Papeža bo posvečen naslednji del, saj tako bogat opus -, (Izbrane pesmi namreč obsegajo kakih 120 pesmi) - tudi zasluži posebno predstavitev.

Zora Tavčar

razstave

SLIKAR KLAVDIJ PALČIČ V MUZEJU REVOLTILLA V TRSTU

Od 10. marca do 10. maja je slikar Klavdij Palčič imel obsežno razstavo v prostorih uglednega Muzeja Revoltella v Trstu. Nedvomno gre za lep poklon umetniku, ki je v lanskem letu praznoval dvojni jubilej: svoj 60. rojstni dan in štiridesetletnico samostojnega razstavljanja. Povedati pa je tudi treba, da je po odmevnih razstavah, ki so v Revoltelli v zadnjih sezonah predstavile Avgusta Černigoja, Borisa Podreco in Lojzeta Spacala, pričujoči prikaz ponovno veliko priznanje vrednosti slovenske likovne ustvarjalnosti in otipljiv dokaz, da so časi ločevanja med tukajšnjima skupnostima mimo, vsaj na področju likovnega dogajanja.

Tudi katalog o umetniku, kjer sta natisnjena eseja tokrat v slovenščini, italijanščini in angleščini, utrjuje tako optimistično prepričanje, v to smer pa nas vodi tudi uvodno razmišljanje podžupana Damianija, ki poudarja bogastvo tržaške ustvarjalnosti prav kot posledico sobivanja dveh kultur, slovenske in italijanske.

Likovni kritik Zoran Kržišnik izpostavlja Palčičevo sproščenost, njegovo domišljijo in risarsko suverenost. Nato prehodi Palčičevo razvojno pot

od začetnega informela v 60. letih, ko so bila dela uporniški odziv na težke razmere v svetu, do prelomnega odkritja barve, ki je postala razkošna govorica in sporočilno sredstvo, tako močno, da je preplavila platno in marsikdaj celo izrinila težnjo po realističnem upodabljanju.

Avtor drugega eseja je Toni Toniato, ki je skušal razčlenjeno dokazati svojo osnovno trditev: Klavdij Palčič je v resnici "mejni" umetnik, a ne le zaradi zemljepisne določenosti, ampak predvsem zaradi prepričljivega spajanja abstraktnega in figurativnega, načrtnega in naključnega, zavednega in nezavednega, čustva in razuma. Po avtorjevem mnenju gre za potrebo po premagovanju razdalj in ločevanj v iskanju tiste enotnosti, ki se kaže v slikarstvu kot popolna sinteza oblike in vsebine. Tudi Toniato se je približal Palčiču s kronološkega izhodišča, pri tem pa je nekako izumil oznake, ki nam veliko povedo o umetnikovih delih. Na začetku poudarja iskanje snovnosti, nato se poslužuje učinkovite sintagme "domišljajska abstrakcija", dalje govori o osmišljeni rabi barv kot o "kromatičnih alegorijah", vračanje k mitom pa imenuje "oživljena mitografija". Zadnje obdobje Toniato duhovito opredeljuje kot čas "vrtoglave domišljije", s tem pa namiguje na svojevrstni kompozicijski pristop, ki posreduje gledalcu občutek breztežnega nihanja, lebdenja ali vrtenja, tisti nedopovedljivi občutek, ki nam ga daje dejansko le napad vrtoglavoce.

V katalogu sledijo nato barvne reprodukcije razstavljenih slik, od prve, iz leta 1959, z naslovom Konj v mešani tehniki na papirju, vse do najnovejših stvaritev, ki nosijo letnico 2001, a nimajo naslova. Ob koncu je še nekaj podatkov o Palčičevem življenju, navedene so njegove samostojne in skupinske razstave ter imena tistih, ki so o njem pisali.

Razstava v Muzeju Revoltella nam nudi izčrpen pregled Palčičevega štiridesetletnega snovanja, lahko pa bi bila še obsežnejša, saj predstavlja le slikarsko ustvarjanje in v manjšem izboru grafiko, opušča pa dve pomembni področji ustvarjanja, kot sta na primer ilustratorstvo in scenografija. Treba se je bilo pač odločiti in omejiti, ne le zaradi prostora, ampak predvsem zato,

kot je sam naglasil Palčič v intervjuju za dnevnik, da bi bila razstava pregledna in nazorna. In res tako zasnovana postavitev omogoča boljše razumevanje umetnikovega razvoja. Faze, ki so videti v sebi zaključene, kot nekakšni ciklusi, v resnici že napovedujejo naslednji korak in ustvarjajo nepretrgano pripoved o človeku, ki je ujet v ta svet in odkriva v njem zlo v vseh njegovih oblikah: gre za nasilje, ki se udejanja v vojni in opredmeti v srhljivem orožju, za tehnologijo, pred katero nas je strah zaradi razsežnosti njenega vplivanja na naše življenje, za bivanjsko stisko, izhajajočo iz vrženosti v prostor brez jasnih koordinat in izraženo s prej omenjeno poustvaritvijo občutka vrtoglavice. Središče vsega je človek, včasih le zreduciran na kak razcefrani delček, da je občutek groze še bolj poudarjen. Veliko se govori o Palčičevih barvah, ki z močnimi kontrasti ustvarjajo napetost, mislim pa, da je srž vsega njegova sposobnost, da ustavi podobo v trenutku največje dinamičnosti, da podobo v nekem smislu pribije in obsodi na negibnost. Mimo nas gre vsak dan toliko stvari, podob, zvokov, nanje smo nekako navajeni, ko pa se za trenutek zazremo v podrobnost, ko prisluhnemo enemu samemu zvoku, zaživi drobní prizor v vsej svoji grozljivosti in tisti edini krik se spremeni v neskončen odmev. Umetnost je prav to: možnost in izziv, da se za trenutek ustavimo in skušamo prodreti v bistvo stvari, ki nas obdajajo.

Magda Jevnikar

SLIKAR ROBERT FAGANEL NA RAZSTAVI V GALERII KRAŠKE HIŠE

Galerija Kraške hiše v Repnu pri Trstu je izredno lepo razstavišče. Kdor jo je že kdaj doživel v tej vlogi, ta se rad vrača v njene prostore, čeprav mora prevoziti kar nekaj kilometrov; pa vendar, ko dospeš tja, začutiš, da se je pot splačala. To kraško arhitekturo dojemamo zdaj kot čudovit utrinek iz preteklosti. Kraška hiša je danes muzej, prostor ob njej pa galerija, le v tej novi preobleki sta se stavbi lahko ohranili in nas še zdaj razveselujeta. Seveda ni vsaka razstava primerna za galerijo Kraške hiše, ta pa, ki smo si jo lahko ogledali do 13. maja, je bila pov-

sem uglašena in skladna z razstavnim prostorom.

V galeriji je predstavljal svoja dela goriški slikar Robert Faganel. V svojem izredno obsežnem opusu, Faganel se posveča slikarstvu že štirideset let, je umetnik poiskal vrsto slik o Krasu ali o življenju na Krasu. Nastal je tako za to posebno priliko svojevrsten ciklus, ki ga sicer sestavljajo slike iz različnih obdobji in torej s premiki in spremembami v načinu izražanja, ima pa za enotno vsebinsko izhodišče kraško naravo, pokrajino, delo, arhitekturo, skratka Kras.

Najstarejša slika je iz leta 1961 in nosi naslov Kraško dvorišče. Arhitektura je prisotna še na nekaj slikah, na primer v predstavitvi značilne kraške hiše, iz leta 1984, in dveh kleti, ki sta nastali dve leti prej. Kras pa je predvsem narava: in letni časi gredo preko gmajne, travnikov in grmovja z razkošjem in predrznostjo neustavljivega umetnika. Nikjer ne bomo srečali tako lepe narave, je prepričano poudaril Faganel, o tem pa nas je hotel uveriti s svojimi deli. Nasejal je gosto mrežo trav in cvetov in mednje pometal nekaj kamnov, sive madeže sredi odločnih rjavih, zelenih in oranžnih barv. Ko pa skozi jesensko simfonijo zapiha burja, stopijo v ospredje drevesa, zdaj upognjena gola debela z redkimi migotajočimi listi. Lepo je odkrivati steze po Krasu, še lepše, če se pred nami razširja pogled na morje, kot je to v primeru Rilkejeve steze. Pred nami je tudi vas Nabrežina, nato Miramar, kraška dolina, med njimi pa nekoliko nenavadna slika z naslovom Moja zemlja, kjer je celotno platno prekrito s prstnato rjavino v nenavadni perspektivi.

Slikarja Faganela sta na odprti razstave prisrčno predstavila likovna kritika Jurij Paljk in Claudio H. Martelli, na večeru pa je nastopil tudi domači moški oktet pod vodstvom Vesne Guštin.

Ob priliki razstave je bila v galeriji na razpolago tudi monografija o umetniku Robertu Faganelu. Gre za knjigo, ki je izšla v zadnjih tednih z letnico 2001 in prinaša ob esejih tudi bogat izbor barvnih reprodukcij Faganelovih del iz vseh njegovih ustvarjalnih obdobji.

Uvodno besedo je napisal kritik Claudio H. Martelli. V njem poudarja

Faganelovo zvestobo slikarskemu poklicu, ki je imel izredno ubran razvoj. Težnja po upodabljanju se je v letih spojila za bistvenost, občutek barve pa se je ohranil skozi vseh štirideset let ustvarjanja. Martelli zanimivo povezuje Faganelovo slikarstvo z njegovo glasbeno izobrazbo, dalje se zaustavlja ob dveh ciklusih slik, ki se mu zdita posebno dovršena: gre za slike s Havajev in s Kanarskih otokov.

Zapis Afriški trenutek je prispeval Italo Soncini. V njem osvetljuje Faganelovo delo, ki je nastalo med popotovanjem po Afriki, predvsem ob stikih z Masaji. Soncini je opozoril, da bi slikar lahko zabredel v sladkobnost in retoriko, znal pa je ustvariti lirične, a tudi vznemirljive slike.

Franc Zalar je svoj zapis naslovil Večni popotnik, domiselno pa je postavil tega večnega popotnika v deželo Lepote. O njem je zapisal: "Faganel je neverjetno temperamenten umetnik; ustvarjalec, ki zna in ume s svojim kritičnim in z bistveno občutljivim očesom izvabiti iz slehernega motiva, ki ga upodablja, kar največ sočnosti, prvinskih barvnih in tudi drugih vrednot."

Jurij Paljk je predstavil Faganelove slike, povezane z goriškim prostorom. Gre za Gorico in njene značilne kotičke, a tudi za širšo okolico, ki vključuje pokrajino ob Soči, Brda in Vipavsko dolino. Ob vedutah in krajinah je prisoten človek, tako da se v vsebini pojavljata socialni element in zgodovinski spomin. Kritik poudarja Faganelove kvalitete: risarsko spretnost, smisel za kompozicijo in čut za barve.

Tem krajšim esejem in prevodom v angleščino (izšla pa je tudi knjiga v italijansko-angleški verziji) sledijo barvne reprodukcije, začeniši s sliko Atelje iz leta 1961. Pred nami se zvrstijo tihožitja, vedute, krajine, presunljivi skupinski prizori, veliko število slik s potovanj po Španiji, Franciji, Afriki, Arizoni, Havajih in še po mnogih drugih oddaljenih, a tudi bližnjih krajih, portreti, avtoportreti, akti, marine in še bi lahko naštevati. Pred nami je le izbor Faganelovih del, a že ta nam zgovorno predstavlja njegov izjemno bogati likovni svet. Knjiga ima na koncu še umetnikove življenjske podatke, sezam razstav in podrobno bibliografijo.

Magda Jevnikar

za smeh in dobro voljo

Jože in Roža preživljata prelep dopust na morju. Zvečer se vrneta v hotel na večerjo in natakar vpraša: "Gospod, kaj lahko prinesem?"

"Pečeno ribo, krompir in liter domačega vina."

"Kaj pa za vašo gospo?"

"Eno razglednico, že lep čas se ji nisem javil z dopusta..."

Škot je prišel obiskat zaročenko. Ta ga sprejme s ploho očitkov:

"Nočem biti več zaročena s tako skopim Škotom. Tu imaš prstan nazaj!"

"Kaj pa papir, v katerega je bil zavit?!"

Milan se je vrnil iz Londona:
"Zdaj vem, zakaj Angleži tako radi pijejo čaj."

"Zakaj?"

"Ker sem poskusil njihovo kavo."

"Ali si osebno poznal Dostojevskega?"

"Na, kje pa! Zakaj?"

"Ker je napisal Idiota."

"Micka, kdaj si opazila, da te mož vara?"

"Pred petimi leti."

"Pa si mu to povedala?"

"Ne, saj ga od takrat še ni bilo doma."

ČRKA BESEDO NAREDI, KAKO TI JO ŠKRAT SKAZI

- založba mora v prvi vrsti misliti na **kukce** (kupce)
- predstava je nadvse navdušila **glocalce** (gledalce)
- odlična krema za starajočo se **kozo** (kožo)
- kraj je znan zaradi starih "**frask**" (fresk)
- ko se na obrazu pojavijo prve **gobe...** (gube)
- obrnili se bomo na računski **tvor** (dvor)
- minister je velika **gliva** (glava)
- zbiratelj **lupi** stare slike (kupi)
- še vedno preiskujejo **telo** osumljenega ministra (delo)
- občinstvo je nagradilo pevko z obilnim **pleskanjem** (ploskanjem)
- to je **kunec** njegove mandatne dobe (konec)
- uveljavlja se hokey na **medu** (ledu)
- v pripravi je prvi **zrezek** v odlični opremi (zvezek)
- vse je prizadela težka **pest** (vest)
- nastopil je volilni **volk** (molk)
- **mesnica** računa na Berlusconi (desnica)
- težko predvideti kakšno bo **sranje** po volitvah (stanje)
- kandidat **poriva** volilce, naj volijo zanj (poziva)
- tako zelo smo **ukali** (upali)
- **lom** svoboščin (Dom)
- v **raju** 2001 (maju)
- **Kocin** je odgovoril (Kacin)
- na **balkonu** vsak dan kakšen mrtev (Balkanu)

listnica uprave

DAROVI V TISKOVNI SKLAD

Filip Vidmar, Bedford, Velika Britanija - 78.178 lir; Boris Golec, Ljubljana, Slovenija - 10.000 lir; Jolanda Korsič, Števerjan - 10.000 lir; Ciril Koršič, Gorica - 10.000 lir; Marko Kos, Trst - 10.000 lir; Živka Marc, Sesljan - 10.000 lir; Maks Gergolet, Doberdob - 10.000 lir; Kristina Podobnik, Opčine - 10.000 lir; Vinko Levstik, Gorica - 10.000 lir; Mario Zahar, Boršt - 10.000 lir; Otilija Parovel, Mačkolje - 10.000 lir; Franc Malalan, Boršt - 10.000 lir; Irena Srebotnjak, Trst - 10.000 lir; Tatjana Rejec, Ljubljana, Slovenija - 5.000 lir; Stanko Gajšek, Ingolstadt, Nemčija - 5.000 lir; Marko Brajnik, Gorica - 10.000 lir; Simon Prescheren, Trbiž - 60.000 lir; Bogdan C. Novak, Toledo, ZDA - 51.506 lir; Marija Pručar, Trst - 60.000 lir; Marija Štoka, Opčine - 60.000 lir; N. M. - 50.000 lir.

TABOR SLOVENSКИH OTROK PO SVETU

Jezersko, od 29. julija
do 5. avgusta 2001

Udeleženci:

Načrtujemo taborjenje približno 60 udeležencev; 45 iz tujine in 15 iz domovine. Tabor bo vodil **Davo Karničar** - človek, ki je prvi smučal z Everesta. Otroci bodo bivali v šotorih. Za primer slabega vremena bodo prenočevali v bližnji osnovni šoli.

Vsebina:

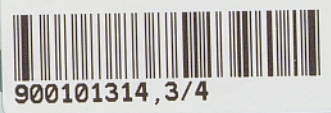
Spoznavanje in odkrivanje slovenske kulturne in naravne dediščine. Prosti čas bomo zapolnili s športnimi igrami, s planinskimi pohodi in taborniškimi šegavostmi, večere pa popestrili z veselimi druženjem ob tabornem ognju.

Prijave in udeležnina:

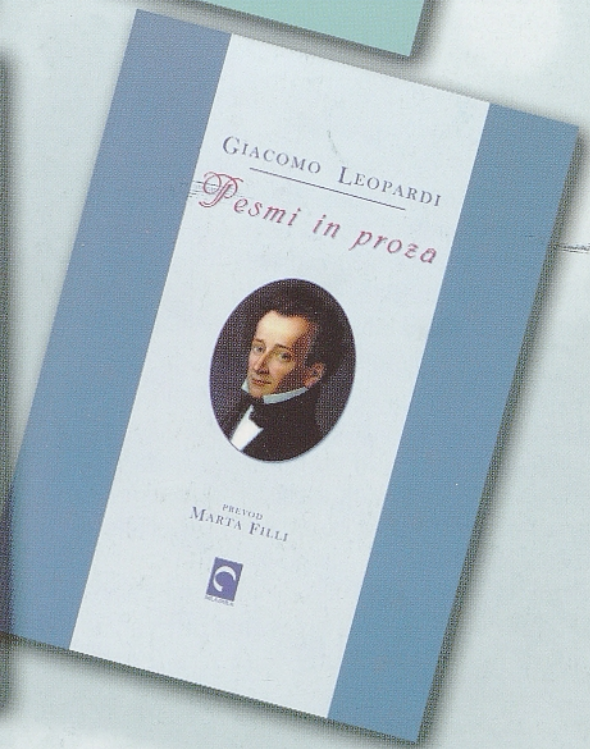
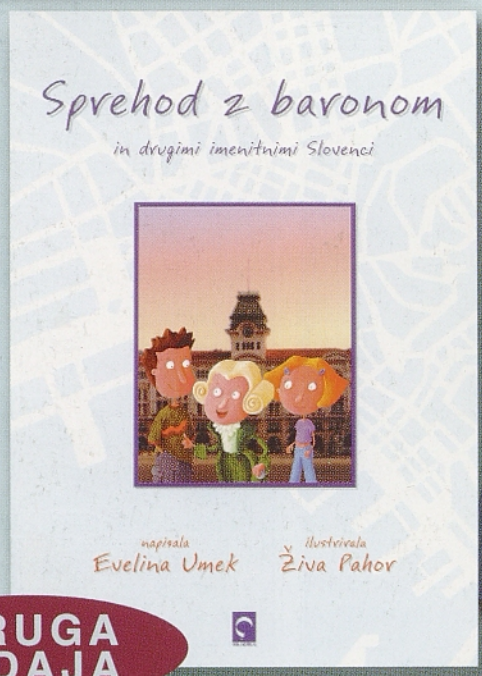
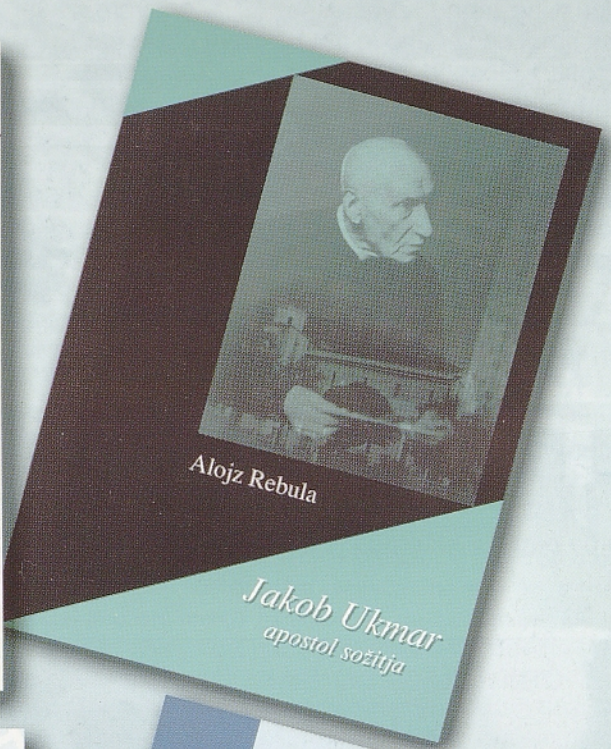
Prijave zbiramo do 10. junija oziroma do zasedbe mest. Pošljite nam jih na naslov: SSK, Cankarjeva 1/IV, 1000 Ljubljana, tel./fax +386 1 425 40 24, e-pošta: ssk.up@eunet.si. Udeležnina, ki krije vse stroške bivanja znaša 10.000 Sit. Stroške prihoda na tabor krije vsak udeleženec sam.

Čas za obdarovanje dobro knjigo je vs

č 67
II 117 986 2001

COBISS

DRUGA IZDAJA

založba MLADIKA